

Η ΝΕΑ

ΖΩΗ

ΟΡΓΑΝΟΝ ΤΟΥ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΜΗΝΑ

ΕΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΙ

ΕΤΟΣ Β΄.

ΙΟΥΝΙΟΣ 1906

ΑΡΙΘ. 22.

Τὰ χειρόγραφα δὲν ἀποδίδονται.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΑΔΕΛΦΙΑ Ἡ Ἡ ΔΙΡΕΣΙΣ ΤΩΝ ΣΑΒΑΙΩΝ ὑπὸ τοῦ Ἀρχιμ. Ἡλία Διπ	Σελ.	393
ΧΡΥΣΟΥΛΑ (ποίημα) ὑπὸ Κ. Ν. Κωνσταντινίδου	»	396
ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΚΑΤ' ΕΘΙΜΟΤΥΠΙΑΝ ΜΑΣΤΙΓΩΣΕΩΝ ὑπὸ τοῦ Ἀρχιμ. Γεν. Γιανναγῆ	»	397
HENRIK IWEN ὑπὸ Φιλομούδου	»	400
Ο ΣΩΚΡΑΤΗΣ ΚΑΙ Ο ΧΡΙΣΤΟΣ ὑπὸ Κ. Α. Παπαζῆ	»	402
Η ΕΚΡΗΞΙΣ ΤΟΥ ΒΕΖΟΥΒΙΟΥ ὑπὸ Camille Flammarion μετάφρ. ὑπὸ Εὐστάθιου	»	404
ΝΕΚΡΟΛΟΓΙΑ - ΠΙΕΤΡΟΣ CURIE	»	406
ΝΕΑ ΖΩΗ - ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΑΙ	»	407
ΝΕΑ ΖΩΗ - ΕΠΙΣΤΗΜΑΙ	»	408
ΕΘΝΙΚΗ ΖΩΗ	»	408

Τιμὴ ἐκάστου φύλλαδιου Γ. Δ. 3.

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΠΡΟΠΛΗΡΩΤΕΑ:

Ἐν Αἰγύπτῳ:		Ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ:	
Ἐτησία	Γρ. Διατ. 30.	Ἐτησία	Φρ. Χρ. 8.
Ἐξάμηνος	» » 20.	Ἐξάμηνος	» » 5.

Διὰ πᾶν ἀφορῶν τὸν Σύλλογον ἢ τὸ Περιοδικόν, ἀπευθυντέον:

“Nea Zoï”

Rue Tewfick Pacha No 29, ALEXANDRIE (Egypte)

Τύποις - Ι. Κ. ΛΑΓΟΥΔΑΚΗ - Ἀλεξάνδρεια

Η ΝΕΑ

ΖΩΗ

ΟΡΓΑΝΟΝ ΤΟΥ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΜΗΝΑ

ΕΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ

ΕΤΟΣ Β'.

ΙΟΥΝΙΟΣ 1906

ΑΡΙΘ. 22.

ΑΔΣΑΒΙΑ

Η

Η ΑΙΡΕΣΙΣ ΤΩΝ ΣΑΒΑΙΩΝ

(Συνέχεια).

ΑΤΑ δὲ τὴν νύκτα τῆς ἑορτῆς βαπτίζονται ἅπαντες. Ἐκ φόβου δὲ μὴ ἀψη-
 γαται αὐτῶν μίασμά τι διανύουσιν αὐτὴν
 ἄγρυπνοι μέχρι τῆς πρωΐας. Ἄλλ'
 οὐδ' ἐξέρχονται κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκεί-
 νην, ἵνα μὴ μιανῶσι διὰ τῆς ἐπαφῆς
 πράγματός τινος, κἄν τοῦτο ἦ κορμὸς
 δένδρου ἢ χόρτων δέσμη. Ἐὰν δὲ συμβῇ
 αὐτοῖς τοῦτο, ὑποχρεοῦνται, ἵνα λου-
 σθῶσιν ἐν τῷ ποταμῷ, καὶ μείνωσιν
 ἐπὶ εἰκοσιτετράωρον ἄσιτοι. Ἐν ἐκείνῃ δὲ τῇ
 ἡμέρᾳ μελετῶσιν οἱ ἱερεῖς καὶ σοφοὶ αὐτῶν ἐν τοῖς
 ἀστρολογικοῖς βιβλίοις ἵνα προῖδωσι τὰ γενησόμενα
 κατὰ τὸ ἔτος ἐκεῖνο, ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν εὐφορίαν ἢ
 ἀφορίαν. Τῷ δὲ ἔχοντι θρέμμα τι δὲν ἐπιτρέπεται κατὰ
 τὰς ἡμέρας τῆς ἑορτῆς ἢ περὶ αὐτοῦ φροντίς οὐδὲ ἡ
 τοῦ γάλακτος αὐτοῦ χρῆσις εἰς τροφήν· διὸ ἀναθέ-
 τουσι τότε τὴν περὶ τῶν θρεμμάτων αὐτῶν πρόνοιαν
 εἰς τοὺς γείτονας αὐτῶν ἐκ τῶν χριστιανῶν ἢ τῶν
 μωαμεθανῶν, οἵτινες φροντίζουσι περὶ αὐτῶν τρεφό-
 μενοι ἐκ τοῦ γάλακτος αὐτῶν. Ἀπαγορεύεται δ' αὐ-
 τοῖς διαρκούσης τῆς ἑορτῆς καὶ ἡ σφαγὴ τῶν ζώων·
 διὸ προμηθεύονται πρὸ αὐτῆς τὰ κρέατα τὰ ὅποια
 μέλλουσι νὰ φάγωσι κατ' αὐτὴν.

Ἐκ δὲ τῶν ἑορτῶν αὐτῶν εἶναι καὶ ἡ καλουμένη
 «Φάνχου», ἢ «Γάνχου», ἀποτελουμένη ἐκ πέντε
 ἡμερῶν, δι' ὧν συμπληροῦσι τὸ ἔτος αὐτῶν, καθ' ὅτι
 οἱ μὲν μῆνες αὐτῶν ἀποτελοῦνται ἐκ τριάκοντα ἡμε-
 ρῶν ἐξ ἴσου, τὸ δὲ ἔτος ἐκ τριακοσίων καὶ ἐξήκοντα
 πέντε. Συμπίπτουσι δὲ αἱ ἡμέραι αὗται μεταξὺ τοῦ ἡ'
 καὶ τοῦ θ' μηνός· καθιέρωται δ' ἐκάστη αὐτῶν εἰς
 ἓνα τῶν τριακοσίων καὶ ἐξήκοντα προσώπων. Κατὰ
 δὲ τὴν ἑορτὴν ταύτην βαπτίζονται ἅπαντες οἱ Σαβαῖοι
 τρίς καθ' ἐκάστην πρὸ τῆς λήψεως τῆς τροφῆς λευκὰ
 ἐνδύμενοι. Καθιέρωτη δὲ ἡ ἑορτὴ αὕτη ἰδίᾳ εἰς τὸν
 ἐγκαινισμὸν τῶν νέων ἐκκλησιῶν, μὴ ἐπιτρεπόμενον
 ἐν οὐδεμιᾷ ἄλλῃ ἐποχῇ. Οἰκοδομοῦσι δὲ τὰς ἐκκλησίας
 αὐτῶν μόνον ἐκ καλάμων, καὶ μόνον ἐπὶ τῆς ὄχθης
 ποταμοῦ. Αἱ δὲ ἐκκλησίαι αὐτῶν μόνον δύο παρά-
 θυρα ἐπιτρέπεται νὰ ἔχωσι καὶ μίαν θύραν πρὸς νότον
 ἀνοιγομένην, ἵνα ὁ ἐξ αὐτῆς εἰσερχόμενος ἢ ἐστραμμέ-
 νος πρὸς τὸν πολικὸν ἀστέρα, ὑπὸ τὸν ὅποιον κεῖται
 ὁ θρόνος τοῦ «Ἀουαθάρ», ὡς προεῖρηται. Τὸ δὲ ἐμ-
 βαδὸν παντὸς ναοῦ αὐτῶν σύγκειται ἐξ ἑπτὰ πήχεων
 τὸ μήκος καὶ ἐξ τῶ πλάτος. Παραπλευρῶς δὲ τῷ ναῷ
 ὀρύσσουσι δεξαμενὴν, πρὸς ἣν διοχετεύουσι μέρος τοῦ
 ὕδατος τοῦ ποταμοῦ, ὅσον ἐφαρκεῖ, ἵνα ἡ αὕτη πάν-
 τοτε πλήρης.

Τὰ δὲ ἐγκαίνια παρ' αὐτοῖς τελοῦνται ὑπὸ τεσσά-
 ρων ἱερέων τοῦλάχιστον καὶ ἐνὸς διακόνου. Καὶ πρῶ-
 τον μὲν βαπτίζουσι ἀλλήλους οἱ ἱερεῖς καὶ σὺν αὐτοῖς
 τὸν διάκονον ἐν τῷ ποταμῷ. Ἐἵτα εἰσερχονται εἰς τὸν
 ναὸν κομίζοντες μυλόπετραν, περιστερὰν, ἀνθρακας,
 σίτον πεπλυμένον, καὶ καθαρὸν σήσαμον. Ἀρχομένου
 δὲ τοῦ διακόνου τοῦ ἀλέσματος τοῦ αἵτου, ἀρχονται
 καὶ οἱ ἱερεῖς ἀνάπτοντες τοὺς ἀνθρακας, μεθ' ὧ ἐξά-
 γουσι ἐκ τοῦ σησάμου τὸ ἐλαιον, ὅπερ ἐναποθέτου-
 σιν ἐν φιάλῃ. Συμπληρωθέντος δὲ τοῦ ἀλέσματος τοῦ
 αἵτου λαμβάνουσι μέρος ἐκ τοῦ ἀλεύρου, ὅπερ ζυμοῦν-

τες ὕδατι κατασκευάζουσιν ἐξ αὐτοῦ ἐξήκοντα πηγ-
τας μικράς, ὡς ὀπτῶσιν ἐπὶ τοῦ πυρός· μεθ' ὧ σφά-
ζουσι τὴν περιστέραν καὶ ἀφαιμάσσουσιν αὐτὴν ἐγγέ-
οντες τὸ αἷμα αὐτῆς ἐντός ποτηρίου. Τυχάνει δὲ ἡ
περιστέρα σύμβολον τοῦ «Μουρδδαρθούτου», ὅστις
πιστεύουσιν, ὅτι διέταξεν αὐτοὺς, ἵνα σφάζωσιν αὐτὴν
ἐν τῇ ρηθείᾳ ἐποχῇ καὶ λαμβάνωσι τὸ αἷμα αὐτῆς,
ἵνα ἡ αὐτοῖς δι' αὐτοῦ εἶδος μυστικῆς κοινωνίας εἰς
μνημόσυνον αὐτοῦ. Ἄφ' οὗ δὲ φυγῶσιν αἱ πητται,
ἐπευχόμενοι οἱ ἱερεῖς στάζουσιν ἐφ' ἐκάστης αὐτῶν τέσ-
σαρας σταγόνας σησαμελαίου, ὁμοίως δὲ καὶ ἐκ τοῦ
αἵματος τῆς περιστέρας ραίνοντες σταυροειδῶς. Μεθ' ὧ
οἱ τε ἱερεῖς καὶ ὁ διάκονος ἐπιτελοῦσι τὸν ἀσπασμὸν
θλίβοντες ἀλλήλων τὰς χεῖρας, εἶτα ἐξεληθόντες κλεί-
ουσι τὴν θύραν τοῦ ναοῦ. Διαρκεῖ δὲ ἀπὸ πρωίας μέ-
χρι μεσημέρας ἡ τελετὴ αὕτη, ἣν ἐπαναλαμβάνουσι
κατὰ τὰς λοιπὰς ἡμέρας τῆς ἑορτῆς, ἀλλ' ἀνευ τοῦ
ἀλευροῦ, τοῦ ἐλαίου καὶ τοῦ αἵματος. Συμπληρωθέν-
των δὲ οὕτως τῶν ἐγκαινίων, τὴν μὲν περιστέραν θά-
πτουσιν ἐν τῇ ναῷ, τὰς δὲ τριακοσίας πηττας τὰς ἀγι-
ασθείσας κατὰ τὰς πέντε ἡμέρας τῆς ἑορτῆς ἐναπο-
θέτουσιν ἐντός ἀγγείου, ἕπερ φράττουσιν ἐρμητικῶς,
διατηροῦντες αὐτὰς ἐν τῇ ναῷ μέχρι τοῦ χρόνου τῆς
χρήσεως αὐτῶν.

Οἱ δὲ θρησκι τῶν Σαβαίων διακρίνονται ἐπ' ἀγα-
θότητι βίου καὶ ἀρετῆς ἀσκήσει καὶ κοσμιότητι δια-
γωγῆς, πράττοντες τὸ ἀγαθόν, ἀπέχοντες τοῦ κακοῦ,
τηροῦντες τὴν ἀγνότητα καὶ τὴν ἐγκράτειαν, καὶ τα-
πεινοφρόνως διάγοντες μετὰ πολλῆς τῆς σεμνότητος,
οὕτως ὥστε οὐδὲ κἂν ὑψοῦσι φωνὴν ὁμιλοῦντες οὐδὲ
χειρονομίων χρήσιν ποιοῦνται ἐν ταῖς ὁμιλίαις, οὐδὲ
ὀργίζονται, οὐδ' ἀνταποδίδουσιν ὕβριν ἀντὶ ὕβρεως ἢ
ράπισμα ἀντὶ ραπίσματος· ἀλλ' ἐάν τις ὕβρισθῇ ἢ
ραπισθῇ ὑπὸ τινος μεταβαίνων συνδιαλάσσειται αὐτῷ,
οἰονδῆποτε κἂν ἡ τὸ ἀξίωμα αὐτοῦ πρὸς τὸ ἐκείνου
ἀξίωμα. Ἐγείρονται δὲ πρὸ παντὸς ἀποτείνοντες πρὸς
αὐτοὺς τὸν ἀσπασμὸν, οἰασθῆποτε καταστάσεως καὶ
ἡλικίας, κἂν ἐπαίτης ἦ. Ἐάν δὲ παρουσιασθῇ τις
αὐτῶν ἐν τινὶ ὁμιλίᾳ κἀθηται ἐν τῇ ἐσχάτῃ θέσει,
ἀρνούμενος ἵνα μεταστῇ αὐτῆς πρὸς τὰ ἄνω, κἂν ἐπι-
μείνη περὶ τούτου ὁ οἰκοδεσπότης. Χαρακτηρίζουσι
δ' αὐτοὺς ἐλευθεριότης καὶ φιλοξενία, αἵτινες κατα-
νώσι νὰ εἶναι παρ' αὐτοῖς ἄρθρα πίστεως. Ἀφθονοῦσι
δὲ παρ' αὐτοῖς αἱ ἐλεημοσύναι, ὡς θρησκευτικῶς ἐπι-
βαλλόμεναι. Μάλιστα δὲ ὁ πλοῦσιος ἐξ αὐτῶν ὑποχρε-
οῦται, ἵνα ἐξοφλῇ τοῦ πτωχοῦ τὰ χρέη καὶ νὰ φρον-
τίζη περὶ ἀπελευθέρωσιν τῶν ἐν φυλακῇ. Ἡ δὲ
ἐλεημοσύνη πρέπει νὰ γίνηται παρ' αὐτοῖς ἐν τῇ
κρυπτῇ. Ἡ δὲ περιβολὴ αὐτῶν εἶναι πάντοτε λευκὴ
ἀπαγορευομένου αὐτοῖς τοῦ πεποικιλμένου ἱματισμοῦ.
Τὰς δὲ κόμας καὶ τοὺς πώγωνας δὲν κείρουσι, ἀνα-
ποσπᾶσθως δὲ ἔχονται τῆς ἐντελοῦς ἀγνότητος καὶ
καθαριότητος· διὸ ἐπιβάλλεται αὐτοῖς τὸ βάπτισμα
ἐν πλείσταις περιστάσεσιν, ἐν αἷς θεωροῦσιν ἑαυτοὺς
μιανθέντας, ὡς π.χ. ἐάν τις ἀψηται χεῖρὸς ξένης τινὸς
γυναικὸς ἢ τῆς ἰδίας συζύγου ἀκαθάρτου οὔσης, ἢ
ἀσπασθῇ τὸν ἴδιον αὐτοῦ υἱὸν ἀβάπτιστον τυγχάνοντα,

ἢ ἀψηται πτώματος νεκροῦ τινος ἐκ τῶν Σαβαίων,
οὐχὶ ὅμως καὶ ἐκ τῶν λοιπῶν, τιθεμένων παρ' αὐτοῖς
ἐν μοῖρα κτηνῶν, ὁπότε δὲν ἐπιβάλλεται, τούτου ἕνεκα
τὸ βάπτισμα.

Ὁ δὲ πληθυσμὸς τῶν Σαβαίων δὲν ὑπερβαίνει τὰς
τέσσαρας περίπου χιλιάδας ψυχῶν. Διαμένουσι δὲ ἐν
τῇ χώρῃ τῇ ἐνούσῃ τὸ τε Ὀθωμανικὸν καὶ τὸ Περσι-
κὸν βασίλειον πρὸς τὴν Βοσῶραν. Οἱ πλείστοι δ' αὐ-
τῶν ζῶσιν ἐκ τῆς τέχνης ὀλιγίστων ἐξ αὐτῶν ἀσχολου-
μένων περὶ τὴν γεωργίαν. Αἱ δὲ ἐπικρατέστεραι τέχναι
παρ' αὐτοῖς εἶναι ἡ χρυσοχοΐα καὶ ἡ ἔξυλοργία.

*
* *

Νῦν δὲ ὑπολείπεται ἡμῖν ἡ μνεῖα τινῶν τῶν ιστορι-
κῶν αὐτῶν παραδόσεων, ὡς καὶ τῶν βίων ἀρχαίων
τινῶν ἀνδρῶν ἀναφερομένων καὶ ἐν τοῖς ἱεροῖς βιβλίοις
τῶν λοιπῶν θρησκευμάτων, ὡς παραδείγματος χάριν
τοῦ Ἀδάμ καὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Σήθ, ὃν Σηθιτὴν κα-
λοῦσι, θεωροῦντες αὐτὸν ὡς πρότυπον τοῦ τελείου ἀγα-
θοῦ, οὕτως ὥστε κατέστησαν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ μέτρον
πρὸς ζύγισιν τῶν ἐν τοῖς «Ματαρουθὰτ» καθαιρομέ-
νων ψυχῶν. Πλὴν τούτων εὐρηται ἐν ταῖς βίβλοις αὐ-
τῶν ἡ μνεῖα τοῦ Νῶε. Ἡ δὲ περὶ τοῦ κατακλυσμοῦ
παραδόσις αὐτῶν πολὺ προσεγγίζει πρὸς τὴν ἀφήγη-
σιν τῆς Ἀγίας Γραφῆς, καὶ εἰς ὅ,τι ἀφορᾷ ἐπὶ εἰς τὴν
ἀπόλυτον τοῦ κόρακος καὶ τῆς περιστέρας. Διατείνον-
ται ὅμως, ὅτι τὰ ζῶα, ἅτινα συμπαραλάβε μεθ' ἑαυτοῦ
ὁ Νῶε ἐν τῇ κιβωτῇ ἦσαν κατὰ ζεύγη ἐκ παντὸς εἶ-
δους, καὶ ὅτι τρεῖς μόνον ἦσαν οἱ ἄνθρωποι ἐν τῇ κι-
βωτῇ, ὁ Νῶε, ἡ σύζυγος αὐτοῦ, καὶ ὁ μόνος ὑπάρχων
πρὸ τοῦ κατακλυσμοῦ υἱὸς αὐτοῦ Σήθ. Καὶ ὅτι ἐκλι-
πόντος τοῦ ὕδατος τοῦ κατακλυσμοῦ κατήλθε μόνος
ὁ Νῶε κατ' ἀρχὰς ἐκ τῆς κιβωτοῦ εἰς περίπατον ἐπὶ
τῆς ξηρᾶς. Ἐν τῇ μεταξὺ δὲ ὤφθη αὐτῷ γυνὴ ἐκ
τῶν δαιμόνων λαβούσα τὴν μορφὴν τῆς συζύγου αὐτοῦ
καὶ ἤρξατο περιπατοῦσα παραπλευρῶς αὐτῷ. Ἰδὼν
δ' αὐτὴν ὁ Νῶε ἐψεξε τὴν ἐκ τῆς κιβωτοῦ ἀνευ τῆς
ἀδείας αὐτοῦ ἐξοδὸν αὐτῆς· ἡ δὲ ἀπεκρίνατο ὅτι βα-
ρέως φέρουσα τὴν ἐπὶ πλέον ἐν τῇ κιβωτῇ διαμονήν,
καὶ ἰδούσα αὐτὸν περιπατοῦντα ἐξῆλθε καὶ αὐτῇ, ἵνα
συμπεριπατήσῃ αὐτῷ. Ἰδὼν δ' αὐτῆς τοὺς ὀφθαλμοὺς
κολλυρίῳ κεχρωμένους τὴν δὲ κόμην ἀφαιμένην ἀπέδει-
ξεν αὐτῇ τὸ ἄτοπον τοῦ τοιοῦτου· ἡ δὲ ἀπήντησεν,
ὅτι ἐγκλεισθεῖσα ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον ἐν τῇ κιβωτῇ
καὶ μετ' αὐτοῦ ἀπομονωθεῖσα παρημέλησε τὴν τῆς
κόμης εἰς πλοκάμους συνοχὴν· ὅσον ἀφορᾷ δὲ εἰς
τὴν διὰ κολλυρίου χρίσιν τῶν ὀφθαλμῶν ἰσχυρίσθη,
ὅτι οἱ τοῦ κόσμου τῶν φώτων πολῖται, μετὰ τὴν μα-
κρὰν ἐκείνην δοκιμασίαν δὲν θὰ ἐξήτουν παρ' αὐτῶν
λόγον διὰ τὸ τοιοῦτον. Εἶτα πλησιάζασα ἤρξατο ἐρω-
τοτροποῦσα πρὸς αὐτόν, ὃ δὲ πιστεύων, ὅτι ἦτο ἡ
ἰδία αὐτοῦ γυνή, παραπλανηθεῖς ὠλισθήσεν εἰς τὸ
ἀμάρτημα. Καὶ ἐν τῇ ἄμα ἤκουσε φωνὴν ἐκ μέρους
τοῦ «Ἀουαθάρ» ἐπιπλήττουσαν αὐτὸν διὰ τὸ πεπραγ-
μένον καὶ λέγουσαν : «Ἦδη διέπραξας μέγα ἀμάρ-
τημα, ἐφ' ᾧ θέλεις τιμωρηθῆ μένων ἐγκαθειργμένος ἐν
τοῖς «Ματαρουθὰτ» μέχρι τῆς συντελείας τοῦ κόσμου.»

Μετὰ δὲ ταῦτα ἐπανελθὼν ὁ Νῶε εἰς τὴν κιβωτὸν
ἀπεβίβασε πᾶν τὸ ἐν αὐτῇ. Ἡ δὲ παραπλανήσασα
αὐτὸν γυνὴ συλλαβούσα ἔτεκε τρεῖς υἱοὺς τὸν Χάμ,
τὸν Ἰαμίν, καὶ τὸν Ἰάπεθ, ὧν ἕκαστος ἐλάλει διάφορον
τῆς τοῦ ἄλλου γλώσσαν. Ἐκ τῶν τριῶν δὲ τούτων
εἴλκυσαν τὴν καταγωγὴν αὐτῶν οἱ Σουδανοί, οἱ Τοῦρ-
κοί, καὶ οἱ Εὐρωπαῖοι. Δὲν μνημονεύουσι δὲ οἱ Σα-
βαῖοι οὔτε τὸν Νῶε οὔτε τοὺς εἰρημένους τρεῖς αὐτοῦ
υἱοὺς μεταξὺ τῶν προγόνων αὐτῶν, ὧν ἐπικαλοῦνται
τὴν ἀντίληψιν ἐν ταῖς προσευχαῖς αὐτῶν· διότι ὁ μὲν
Νῶε κατ' αὐτοὺς εἶναι ἐγκαθειργμένος ἐν τοῖς «Μα-
ταρουθὰτ», οἱ δὲ τρεῖς εἰρημένοι υἱοὶ αὐτοῦ τυγχάνου-
σιν ἐκ κλεψιγαμίας προελθόντες. Μόνον λοιπὸν τὸν
Σήθ μνημονεύουσιν ἀποδιδόντες αὐτῷ τιμὴν πατρὸς,
θεωροῦντες ἑαυτοὺς ἀπογόνους αὐτοῦ.

Εἰς δὲ τῶν μνημονευομένων ἐν ταῖς βίβλοις αὐτῶν
τυγχάνει καὶ ὁ Μωϋσῆς, οὗ τὴν γέννησιν πιστεύουσι
μετὰ τὴν τοῦ «Ἰάηρα» (Ἰωάννου) λαβούσαν χώραν.
Κατὰ δὲ τὴν παράδοσιν αὐτῶν, ἀποδημήσας ὁ Ἰωάν-
νης ἐκ τῆς γῆς κατέλιπε τοὺς Σαβαίους τριακοσίου
καὶ ἐξήκοντα ἐξ μαθητάς, ἐπισκόπους καὶ ἱερεῖς. Δι-
έμενον δὲ πάντες οἱ ὀπαδοὶ αὐτοῦ ἐν Ἱερουσαλήμ,
ἐνθα ὠκοδόμησαν ἑαυτοῖς ναὸν πλησίον τοῦ τῶν Ἰου-
δαίων. Ἦν δὲ τῷ Ἐλεάζαρ, τῷ ἀρχηγῷ τῶν Ἰουδαί-
ων θυγάτηρ καλουμένη «Μορίου», λίαν εὐλαβὴς,
ἣτις διὰ τοῦτο ἐφοῖτα καθ' ἐκάστην εἰς τὸν ναόν. Συ-
νεβη δὲ ἡμέραν τινὰ, ὅτι κατὰ λάθος παρακάμψασα
τὸν τοῦ ἔθνους αὐτῆς ναὸν εἰσῆλθεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν
τῶν Σαβαίων, οὗς εὔρε τελοῦντας τὴν λατρείαν αὐτῶν.
Εὐρεθεῖσα δ' ἐν τῷ μέσῳ αὐτῶν παρέμεινε μέχρι τέ-
λους τῆς προσευχῆς. Ἦρσε δ' αὐτῇ ἡ λατρεία αὐτῶν
ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε ἀπεφάσισεν ἵνα εἰσέλθῃ εἰς τὴν
θρησκείαν αὐτῶν. Ὅθεν ἤρξατο ἔκτοτε φοιτῶσα παρὰ
ταῖς συζύγοις τῶν ἐπισκόπων καὶ ἱερέων αὐτῶν διδα-
σκομένη τὰ δόγματα αὐτῶν, μέχρις ὅτου ποτισθεῖσα
τὸ θρησκευμα αὐτῶν ἤρξατο τακτικῶς παρευρισκο-
μένη ἐν ταῖς τελεταῖς αὐτῶν καθ' ἐκάστην Κυριακὴν.
Ἀπεκδυθεῖσα δὲ τὸν τε συνήθη αὐτῆς ἱματισμὸν καὶ
τὰ κοσμήματα ἐνεδύθη τὰ λευκὰ κατὰ τὸ εἰθισμένον
τοῖς εὐλαβέσι τῶν Σαβαίων. Τῇ δὲ μητρὶ αὐτῆς ἀπο-
δοκιμασάσῃ τὸν νέον αὐτῆς τούτον τρόπον ἐδήλωσεν,
ὅτι ἦδη ἠσπάσατο τὸ τῶν Σαβαίων δόγμα, ταῖς δὲ
νουθεσίαις αὐτῆς ἀντέταξεν ἀνένδοτον ἀπειθεῖαν.
Τότε ἡ μήτηρ ἀνήγγειλε τούτο τῷ πατρὶ αὐτῆς, ὅστις
ἤλεγξε καὶ ἠπέλησεν αὐτὴν, ἀλλὰ μάτην. Ἐπὶ τέ-
λους δὲ συγκαλέσας τοὺς ἀρχηγούς τῶν Ἰουδαίων συν-
απεφάσισε μετ' αὐτῶν ὅπως ἐξολοθρεύσωσι τὸ γένος
τῶν Σαβαίων, ἐφ' ᾧ καὶ παρεκίνησαν τὸν ἔχλον, ὅστις
ἐπιπεσὼν κατ' αὐτῶν ἐφόνευσεν αὐτοὺς, ἐκτὸς ὀλίγων
τινῶν, οἵτινες κατῴρθωσαν νὰ διαφύγωσι. Τότε κατελ-
θὼν ὁ «Ἀνούχ Ὀθροῦ» ἐν εἰδει γυπὸς ἐπάταξε διὰ
τῶν πτερύγων αὐτοῦ τοὺς Ἰουδαίους ρίψας αὐτοὺς ἐν
τῷ ποταμῷ, ὃν ἐπάταξεν ἐπίσης, καὶ τότε τὸ ὕδωρ
αὐτοῦ παραχθὲν ἤφρισε, τὰ δὲ κύματα αὐτοῦ ἐκάλυ-
ψαν αὐτοὺς γενόμενα αὐτοῖς τάφος ἀποθανούσιν ἀπα-
ξάπασι. Μεθ' ὧ ἀνέτρεψεν ἄρδην τὰ Ἱεροσόλυμα,
τοὺς δ' ὑπολειφθέντας Σαβαίους συναγαγὼν κατήκτισεν

ἐν ἄλλῃ χώρῃ. Ἐκλέξας δ' ἐξ αὐτῶν δύο ἀδελφοὺς,
τὸν «Φαρροῦχ Μάλκου» καὶ τὸν «Ὀριού Μάλκου»
κατέστησεν αὐτοὺς ἀρχηγούς, ἀναθεῖς αὐτοῖς τὴν
προστασίαν αὐτῶν, μεθ' ὧ ἐπανήλθεν εἰς τὸν κόσμον
τῶν φώτων.

Μετὰ τινὰ δὲ χρόνον ὕστερον ἐπολλαπλασιάσθη
ἱκανῶς ὁ πληθυσμὸς τῶν Σαβαίων καὶ τῶν Ἰουδαί-
ων. Τότε δ' ἀνεφάνη ὁ Μωϋσῆς ὁ προφήτης τῶν Ἰου-
δαίων, ὅστις ἀπεφάσισε νὰ λάθῃ ἐκδικητὴς διὰ τοὺς ἐκ
τοῦ ἔθνους αὐτοῦ ἀπολεσθέντας διὰ τοῦ «Ἀνούχ
Ὀθροῦ». Ταῦτ' οὖν διενεοῖτο καὶ ὁ «Φαρροῦχ Μάλ-
κου», ἵνα ἐκδικηθῇ, δηλον, ὅτι, διὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Ἐλε-
άζαρ διαπραχθεῖσαν πανωλεθρίαν τῶν Σαβαίων.
Ἄλλ' ἐν τῷ μεταξὺ ἔλαβε διαταγὴν τοῦ «Ἀουαθάρ»
ἀπαγορεύουσαν αὐτῷ τὸν πρὸς τὸν Μωϋσῆν πόλεμον,
κελεύουσαν δ' αὐτῷ ἵνα ἀποδημήσας εἰς ἐτέραν χῶ-
ραν ἐγκαταστῇ ἐν αὐτῇ μετὰ τῶν ὀπαδῶν αὐτοῦ.
Ἄλλ' ἐκεῖνος ἀπειθήσας ἐπέμεινεν εἰς τὴν συναψιν
τοῦ πολέμου. Παραταχθέντων δ' ἐκατέρωθεν τῶν δύο
στρατευμάτων ἐξῆλθον ὁ Μωϋσῆς καὶ ὁ «Φαρροῦχ
Μάλκου» εἰς μονομαχίαν, ἣτις μετὰ πάλην μακρὰν
ἔσχεν ἀποτέλεσμα τὴν φυγὴν τοῦ Μωϋσῆος πρὸς τὴν
ἐγγὺς κειμένην θάλασσαν, ἣτις ἐσχίσθη πρὸ αὐτοῦ
εἰσελθόντος· ὁ δὲ ἔστη ἐν μέσῳ αὐτῆς, ἕως ὅτου διέβη
πᾶσα αὐτοῦ ἡ στρατιὰ, μεθ' ἣν ἐξῆλθεν αὐτὸς τελευ-
τάσας. Τὸν δὲ «Φαρροῦχ Μάλκου» καταδιώξαντα τὸν
Μωϋσῆν ἐκάλυψεν ἡ ἀβυσσὸς μετὰ τῆς στρατιᾶς αὐ-
τοῦ, ἐξ οὗ ἀπωλέσθησαν ἅπαντες, πλὴν τοῦ «Φαρ-
ροῦχ Μάλκου» μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ καὶ τριάκοντα
ἄλλων προσώπων ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν, οἵτινες
εἶχον φθάσει εἰς τὴν ξηρὰν ἐξεληθόντος τοῦ Μωϋσῆος,
ὅστις τότε ἐδίωξεν αὐτοὺς φεύγοντας ἔμπροσθεν αὐτοῦ·
ἀλλ' οὗτοι κατῴρθωσαν νὰ σωθῶσι φθάσαντες εἰς
«Chouchtar» τῆς Περσίας.

(ἔπεται τὸ τέλος)

Ἄρχ.μ. ΗΛΙΑΣ ΔΙΠ

ΧΡΥΣΟΥΛΑ

“Ολα ὁ τάφος ροφῆ ἐδῶ κάτω, τὸν πλοῦτον, τὸ κάλλος !
(ΓΕΩΡΓ. Κ. ΖΑΛΟΚΑΣΤΑΣ)

Μιά δύστυχη μάνα ποῦ τὴν ἐφαρμάκωσε τόσον πρόωρα ὁ Χάρος, ποῦ τῆς ἐκλεψε τόσον σκληρὰ μέσα ἀπὸ τὴν μητρικὴν τῆς ἀγκάλην τὸν δεκαπενταετῆ ἄγγελόν τῆς, μὲ παρεκάλεσε νὰ ράνω μὲ ὀλίγα λουλούδια μου τὸν τάφον τῆς μονάκριβῆς τῆς κόρης. Εἶναι φτωχὸ τὸ περιβόλι μου καὶ φτωχὰ τὰ λουλούδια μου, μὰ ἡ ἀγάπη ποῦ ἐστάλαξα μέσα τους εἶθε νὰ κάμῃ νὰ τὰ νοιώσῃ βαθύτερα ἢ δύστυχη μάνα. Ἄν τὸ κατορθώσω, θὰ εἶμαι εὐτυχής.

*Χαρούμενη ἡμέρα ὀλορέλαστη
ποῦ ἄφθονα σὲ φαίνοντε λουλούδια
καὶ ψάλλοντε τὸν ἕμνο σου γλυκώχη
τ' ἀθῶα παιδακίστικα τραγούδια.*

*Ἄν εἶσαι γιὰ πολλοὺς ἢ περιπόθητη
ώραία τοῦ Μαΐου πρώτη μέρα,
σκληρὰ καὶ ἀπαισία μόνο φαίνεσαι
σὲ μιὰ ἀπαρηγόρητη μητέρα.*

*Οἱ ἄλλοι μὲ τοῦ ἡλίου τὸ χαιρέτισμα
πηγαίνουν εἰς τοὺς κήπους γιὰ νὰ δρέψουν
τὰ ἴα, τ' ἀνοιξιὰτικα τριατάφυλλα,
στεφάνια καλορρίζικα νὰ πλέξουν.*

*Μὰ 'κεῖνη μὲ τὸ πρόσωπο κατάχλωμο,
ποῦ μόλις εἰς τὰ πόδια τῆς βασταίει
στὸ ἔρημο πηγαίνει νεκροκήπιο,
στεφάνι εἰς τὰ χερίά τῆς κραταίει.*

*Κοντὰ σὲ μιὰ πλάκα ὀλομάρμαρη
π' ὁ ἡλιος μὲ τὴ λάμψι του στολίξει,
— Θεέ μου δόσε δύναμι στὸ πλάσμα σου —
ἢ δύστυχη ἢ μάνα γοατίζει.*

*Φιλáει τὸ σταυρὸ ὅπου ἐχάραξεν
ὁ γλύπτης εἰς τοῦ μάρμαρου τὴν ἄκρη
καὶ ἄφθονα κυλοῦν ἀπὸ τὰ μάτια τῆς
τῆς μάνας τὰ ἀστεύρεντα τὰ δάκρυα.*

— « Χρυσούλα μου, ποῦ ἐπλεκαν τὰθῶά σου
χεράκια τὸ μετάξινο τὸ ρῆμα,
σοῦ ἐπλεξα καὶ σοῦφερα μαριάτικο
στεφάνι στὸ ὠραῖό σου τὸ μνῆμα.

*Δὲν πρόφθασα τοῦ γάμου σου τὰ στέφανα
στὴν κόμη τῆ χρυσῆ σου νὰ φιλήσω,
δὲν πρόφθασα στὴν κούνια ποῦ σ' ἐκοίμιζα
δικὰ σου ἀγγελούδια νὰ κοιμήσω.*

*Σὺ ἦσουν τῆς ζωῆς μου ἢ ἀπόλαυσις,
τὸ χάσμα τῶν ματιῶν μου, τὸ καμάρι
μὰ ἤλθε ξαφνικὰ ἀπ' τὴν ἀγκάλη μου
ὁ ἄσπλαχτος ὁ Χάρος νὰ σὲ πάρῃ.*

*Σοῦ φέρουν τὰ λουλούδια μου τὰ ἄμοιρα
τὸ μύρο τῆς στοργῆς ποῦ ἡ καρδιά μου
θὰ κρύβῃ διὰ σένα ὡς τὸ ὕστερο,
σοῦ φέρνει ἢ δροσιὰ τους τὰ φιλιὰ μου.*

*Στὸ θρόνο τοῦ Θεοῦ μας ὅπου στέκεσαι
μαζὶ μὲ τοὺς ἀγγέλους του, Χρυσούλα,
ποτὲ νὰ μὴ ξεχάσης, ὦ μονάκριβη,
πῶς ἔχεις ἐδῶ κάτω μὲ μαρούλα. »*

*Οἱ ἄλλοι ἀπ' τοὺς κήπους ἐκινούσανε
μ' ὀλόδρουσους Μαῖους φορτωμένοι
κ' ἢ μάνα εἰς τὸ σπῆτι τῆς ἐγύριζε
μονάχη, σκυθρωπὴ καὶ μαραμμένη.*

Κ. Ν. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΚΑΤ' ΕΘΙΜΟΤΥΠΙΑΝ ΜΑΣΤΙΓΩΣΕΩΝ

Ἔτερα ἔθιμα δαρμῶν ἢ μαστιγώσεων
κρινόμενα ἐν σχέσει πρὸς τὸ
τῶν Σπαρτιατῶν ἔθος.

(Συνέχεια καὶ τέλος).¹

Ο διάσημος μυθολόγος Mannhardt (κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Reinach), διέσωσεν ἐν τῇ μυθολογίᾳ του, πρῶτος αὐτὸς ἀναφέρων τοῦτο, τὸ ἐξῆς περιεργότατον ἔθιμον, ὡς πάσαι ἐπικρατήσαν παρὰ τοῖς Λουπέροις:

Οἱ Λούπεροι οὗτοι, οἵτινες ἦσαν ἱερεῖς Ρωμαῖοι, κατὰ τὴν 15 Φεβρουαρίου παντὸς ἔτους περιέτρεχον τὰς ὁδοὺς καὶ τὰς ρύμας τῶν πόλεων, περιβεβλημένοι αἰγία δέρματα καὶ κρατοῦντες εἰς τὰς χεῖρας ἱμάντας ἐξ αἰγίου καὶ τούτους δέρματος κατεσκευασμένους, δι' ὧν ἔτυπτον ἐπὶ τῆς ράχους ἢ ἐπὶ τῶν χειρῶν ὅσας τυχὲν γυναῖκας ᾗθελον συναντήσῃ κατὰ τὸν δρόμον αὐτῶν (1).

Ἐν ἄλλῃ τινί, εἰς τιμὴν τοῦ Πανός, ἐπίσης ἐν Ρώμῃ τελουμένη μυστικῇ λατρείᾳ, αἱ γυναῖκες ἐτύπτοντο διὰ κλάδων ἐκ μύρτου.

Ἐν δ' ἑτέρᾳ ὁμοίως ἐν Ρώμῃ τελουμένη ἑορτῇ κατὰ τὰς καπροτίνας λεγομένης νόνας (7 Ἰουλίου), αἱ γυναῖκες πρῶτον μὲν ὑβρίζον, εἶτα δ' ἔτυπτον ἀλλήλας διὰ κλάδων ἐξ ἀγρίας συκῆς.

Ἐν δ' ἑορτῇ τινὶ τῆς Δήμητρος (περὶ ἧς οὐδεμία διεσώθη ἡμῖν λεπτομερεστέρα εἰδησις), οἱ μετέχοντες αὐτῆς ἔτυπτον ἀλλήλους διὰ κληματίνων ράβδων.

Καὶ ἐν τοῖς μέχρι μὲν τοῦδε ἀναγραφείσιν ἀνωτέρω ἔθιμοις, τοῖς οὕτω στενῶς συγγενέουσι πρὸς τὸ τῶν Λουπέρων ἔθιμον. δύναται πῶς νὰ πιθανολογηθῇ ἢ ἐκδοχῇ τῆς μεταδόσεως, τ. ἔ. ἢ ἰδέα ἦν ἐπεκύρωσεν ἢ ἀπάντησις ἢ δοθεῖσα ὑπὸ τῶν πλείστων ἐθιμοκριτῶν εἰς τὸ ἐρώτημα: *διὰ τί οἱ Λούπεροι ἔτυπτον τὰς γυναῖκας δι' ἱμάντων καὶ δι' ἱμάντων ἐκ δέρματος αἰγῶν καὶ δὲν ἤρκοῦντο εἰς ἀπλήρη ἀφήν τῆς χειρὸς κτλ. . . . ;*

Τοῦτο ἐσκόπει (εἶναι ἢ ἐπικρατεστέρα τῶν ἐθιμοκριτῶν ἀπάντησις) τὴν μετάδοσιν εἰς τὰς μαστιζόμενας γυναῖκας τῆς γονιμότητος τῆς ἐνυπαρχούσης ἐν τῇ αἰγίᾳ ἐκ τοῦ δέρματος τῆς ὑποίας ἦσαν κατεσκευ-

ασμένοι οἱ ἱμάντες δι' ὧν ἐκεῖναι ἐμαστιγοῦντο, ὅπερ ἐὰν ἐφαρμοσθῇ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων τῶν παρεμφερῶν πρὸς τὸ τῶν Λουπέρων ἔθιμον, συνάγομεν τὸ γενικὸν θεώρημα ἔτι ἐν αὐτοῖς διὰ τοῦ δαρμοῦ ἢ μαστισμοῦ ἐπεδιώκετο ἢ μετάδοσις τοῖς δερμένοις ἢ μαστιζόμενοις τῆς γονιμότητος τῆς ἐνυπαρχούσης ἐν ταύτῃ ἢ ἐκεῖνη τῇ ὕλη ἐξ ἧς τὰ μαστίγια ἢ ἐν γένει τὰ τοῦ δαρμοῦ ὄργανα ἦσαν κατεσκευασμένα.

Δὲν πρέπει ἐν τούτοις νὰ συγχέηται (πάντοτε κατὰ τὸν Reinach) ὁ ὡς ἀνω διατυπούμενος σκοπὸς πρὸς τὸν σκοπὸν ὅστις ἐνυπῆρχεν ἐν ἄλλοις ἔθιμοις, προδήλως διαφθέρου πνεύματος τοῖς ἐφεξῆς:

Ἐν Ἰωνίᾳ λ.χ. εἰς ἐποχὴν ἀρχαιοτάτην, ὁσάκις ἐπῆρχετο λιμὸς ἢ λοιμὸς, συναλαμβάνετο ἀνθρωπὸς τις, καὶ ἀφοῦ ὑπεβάλλετο εἰς παντελῆ ἀσιτίαν μέχρι οὗ λιμῶ ἀπεκτείνετο κατὰ τὸ λεγόμενον, εἶτα ὠδηγεῖτο εἰς καθιερωμένον ἐπὶ τούτῳ μέρος ὅπου, πληρουμένης βία καὶ διὰ μιᾶς τῆς γαστρὸς αὐτοῦ σύκων, τυροῦ καὶ ἄρτου κριθίνου, ἐρρίπτετο κατὰ γῆς καὶ ἐτύπτετο ἀνηλεῶς διὰ ράβδου ἐκ σχίνου, διὰ κλώνου συκῆς ἢ ἄλλων δένδρων.

Ἐν Χαιρωνείᾳ κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Πλουτάρχου, ἐμαστιγοῦν ἕνα τῶν δούλων διὰ κλάδων ἐξ ἄ γ ν ο υ (τοῦ ἄλλως λεγομένου λυγοῦ) καὶ ἐδίωκον αὐτὸν ἐπιφωνοῦντες: «ἔξιθι ὁ λιμὸς! εἰσίτω ἢ δαψίλεια καὶ ἢ ὑγίεια!».

Τὰ ἔθιμα ταῦτα ὡς καὶ ἕτερα τινὰ, παραπλήσια τούτοις παρασιωπώμενα ἐνταῦθα, ἀναμιμνήσκοντα τὴν γνωστὴν παρ' Ἰουδαίους τελετὴν τοῦ ἀποδιοπομπαίου τράγου, καὶ ἀρχικῶς ἀγροτικῆς ὄντα προελεύσεως, ἀπέβλεπον προφανῶς εἰς τὴν ὁτὲ μὲν διὰ τῆς τύψεως καὶ τοῦ μαστισμοῦ, ὁτὲ δὲ διὰ τῆς λιθοβολήσεως, πυρπολήσεως ἢ ἄλλου τινὸς ἀποδιοπεμπτικῶν τρόπου ἀποβολῆν καὶ ἀπομάκρυνσιν τῶν πονηρῶν πνευμάτων, εἴτε ἐφ' ὅσον ταῦτα ἦσαν ἐπιβλαβῆ εἰς τὴν τῆς γῆς γονιμότητα, εἴτε ἐφ' ὅσον ταῦτα παρουσιάζοντο ἐν τῇ ἐννοίᾳ τῶν ἀμαρτιῶν, τῆς ἡθικῆς διαφθορᾶς κττ.

Εἰς τὴν κλάσιν ταύτην ὑπακτέα κατὰ τὴν πιθανότεραν γνώμην καὶ τὰ ἐξῆς, ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ Mannhardt ἀναφερόμενα καὶ ἐν Εὐρώπῃ ἐκπαλαὶ μέχρι ἐσχάτων διατηρηθέντα ἔθιμα, καθ' ἃ:

α) Κατὰ τὰς μέχρι σήμερον ἐν ἔθει ὑπαρχούσας ἑορτὰς τῆς 1ης Μαΐου, πολλαχοῦ τῆς Εὐρώπης ἐν ἀρχαιοτέρᾳ ἐποχῇ ὁ Βασιλεὺς τοῦ Μαΐου καὶ οἱ ἄλλοι οἱ συνοδεύοντες τοῦτον μετημφιεσμένοι, ἀντιπρόσωποι τοῦ θερισμοῦ, ἐδίδον ἀλλήλοις καὶ ἐδέχοντο πληγὰς καὶ μαστισμούς.

β) Ἀλλαχοῦ, κατὰ τὴν τελευταίαν ἡμέραν τῶν Ἀπόκρεω, τὴν 1ην Μαΐου ἢ καὶ τὰ Χριστούγεννα, ἄνδρες καὶ γυναῖκες ἔτυπτον ἀλλήλους ἢ καὶ τοὺς ὑπηρέτας αὐτῶν καὶ ὅσους τυχὸν συνήντων καθ' ὅδον διὰ κλώνων δένδρων κομώντων φύλλοις, διὰ θεσμιδίων ἐκ κλάδων ἢ καὶ δι' ἱμάντων ποικιλοχρῶμων (κυρίως αἰ εἰς ὦραν γάμου οὔσαι νεάνιδες ἐτύπτοντο οὕτω ὑπὸ τῶν νέων ἐπὶ τῶν χειρῶν ἢ μόνον ἐπὶ τῶν δακτύλων, ἐπὶ τῶν ποδῶν ἢ ἐπὶ τῆς ράχους).

(1) Τὸ ἔθος τοῦτο ὅπερ εἶχε τύπον ἑορτῆς παρὰ τοῖς Λουπέροις μόλις καθηργήθη ἐπὶ τοῦ Πάπα Γελασίου, λήγοντος τοῦ 5ου μ.Χ. αἰῶνος καὶ ἀντικατεστάθη διὰ τῆς παρὰ τῇ Ρωμαϊκῇ Ἐκκλησίᾳ λεγομένης Purification de la Sainte Vierge (ἐξαγνισμὸς τῆς Θεοτόκου), πρὸς ἣν ἀντιστοιχεῖ κατὰ τὴν χρονολογίαν ἢ παρ' ἡμῖν τῆς Ἰουλιανῆς (2 Φεβρουαρίου).

γ) Ἀλλαχοῦ πάλιν ἐτύπτοντο καθ' ὅμοιον τρόπον τὰ οἰκιακὰ ζῶα ἢ τὰ καρποφόρα δένδρα (1).

δ) Οὐχ' ὅλως ἀσχετος πρὸς τ' ἀνωτέρω ἀναγραφέντα ἐθίμα, δύναται νὰ θεωρηθῇ καὶ τὸ ἐπόμενον ἔπερ ἀναφέρει ὁ Charvet ἐν τῇ ὑπ' αὐτοῦ ἐκδοθείσῃ ἱστορίᾳ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Βιέννης, καίτοι ἐν τούτῳ, ἐπὶ τῷ ἠπιώτερον μεταγενεστέρως μετατραπέντι ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας, ἐλλείπουν αἱ τύψεις οἱ δαρμοὶ καὶ αἱ μαστιγώσεις. Τὸ ἐθίμον τοῦτο ἦτο ὡς τις ἐορτὴ ἣτις ἐτελείτο ἐν Βιέννῃ κατὰ πᾶν ἔτος τῇ πρώτῃ Μαΐου καὶ ἦτις ἐκαλεῖτο «*E o r t ῆ τ ὠ ν Μ α υ ρ ι σ μ ἔ ν ω ν*»: Κατ' αὐτὴν ὁ Ἀρχιεπίσκοπος καὶ ἅπαν τὸ πρεσβυτέριον ὡς καὶ οἱ προϊστάμενοι τῶν ναῶν Ἀγ. Πέτρου καὶ Ἀγ. Ἀνδρέου μετὰ τοῦ ὑπ' αὐτοῦ κλήρου ὑπεδείκνυντο ἕκαστοι ἀνά ἓνα ὑποψήφιον ἐκ τῶν κατοίκων τῆς Βιέννης, ἐξ ὧν οὕτω ἀπετελείτο ὁμάς ἀνθρώπων οἱ ὅποιοι ὤφειλον νὰ μαυρίσωσι τὰ ἴδια ἑαυτῶν σώματα καὶ νὰ τρέχωσιν ἀπὸ πρωΐας (τὴν 1ην Μαΐου) μέχρι τῆς ὥρας τοῦ δείπνου ἀνά τὰς ὁδοὺς τῆς πόλεως.

Σημ. — Τὸ ἐθίμον τοῦτο, ἀναγόμενον εἰς ἐποχὴν ἀρχαιοτάτην, ἐνεῖχε μὲν ποτε κατὰ πᾶσαν πιθανότητα καὶ τὴν τοῦ μαστισμοῦ διατύπωσιν, ἀλλὰ σὺν τῷ χρόνῳ ἀπέβαλε ταύτην καὶ διεσώθη μόνον ὡς ἔθος μεταμφιέσεως.

Ἀλλὰ καιρὸς ἤδη ἵνα ἐλθῶμεν μετὰ τοῦ σοφοῦ Reinach εἰς βαθύτεραν τινὰ ἀνάκρισιν τῶν προαναγραφέντων ἐθίμων ἐν τῷ συνόλῳ αὐτῶν καὶ ἐν συγκρίσει πρὸς ἀλλήλα καὶ ἴδωμεν τίς ὁ κύριος καὶ οὐσιώδης σκοπὸς τῆς ἐν αὐτοῖς τηρουμένης διατυπώσεως τοῦ μαστισμοῦ κττ.

Καὶ διεῖδε μὲν ὁ πολὺς Mannhardt ἐν πᾶσι τοῖς ἐθίμοις τούτοις, εἰς τὴν ἀνεύρεσιν καὶ περισυλλογὴν τῶν ὁποίων σπουδαιότατα αὐτὸς εἰργάσθη, ἓνα καὶ μόνον ἀπλῶς σκοπὸν τὴν διὰ τῆς μαστιγώσεως, τύψεως κττ. ἀποποιήσιν ἐκ τοῦ μαστιγούμενου, τυπτομένου κτλ. τῶν πονηρῶν πνευμάτων, τοῦ κακοῦ δαίμονος, τῆς ἀγωνίας καὶ στεριώσεως, ἢ οὐδὲν ποτε ἄλλου κακοῦ ἐν αὐτῷ ἐνδημοῦντος, παρέδραμε δὲ τὴν ἐξήγησιν τοῦ λόγου δι' ἐν τὰ ὄργανα τῆς μαστιγώσεως ἦσαν κατεσκευασμένα ἐκ τῆς ὕλης μὲν ταύτης ἐν τινὶ παραστάσει, ἐξ ἄλλης δ' ἐν ἄλλῃ, τοῦ λόγου τ.ἐ. δι' ἐν οἱ μὲν Λούπερκοι ἐτυπτον δι' ἱμάντων ἐκ δέρματος αἰγῶς καὶ τράγου, οἱ Σπαρτιάται δὲ διὰ ράβδων καὶ λύγου, οἱ Ἰωνες, οἱ Χαίρωνες καὶ ἄλλοι διὰ κλάδων δένδρων, καὶ ἄλλοι δι' ἄλλων.

(1) Ἐν τισὶ παραπλησίαις τοῖς ἀνωτέρω ἐθίμοις, οἱ ἥρωες τούτων περιέτρεχον πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ ἔργου αὐτῶν (ἔπερ ἦν τὸ τύπτειν τὰ συναντώμενα ἔμφυχα ἢ ἄφυχα, λογικὰ ἢ ἄλογα ζῶα) ἀνά τὰς ὁδοὺς τῶν πόλεων ἢ ἀνά τοὺς ἀγρούς, ὡς ποτε οἱ Λούπερκοι ἐν Ρώμῃ ὑπὸ διαφόρους πολλακίς ἀμφιέσεις αἰτίνες ἐν ἱστορίαις χρόνοις παρελήφθησαν εἰς τὰς αὐλὰς τοῦ Μῆσου αἰώνος ὑπὸ τῶν κωμῶδων ἢ τῶν λεγομένων βωμολόχων (καρραγκιόζηδων) μετατρεψάντων καὶ αὐτὸ τὸ μαστίγιον εἰς τὸ γνωστὸν κωδωνόκροτον ἢ σκῆπτρον ἔπερ ἐκράτουν ὡς ἐμβλημα τοῦ ὑπουργήματος αὐτῶν, τύπτοντες δὲ ἐπεφώνουν οἱ τῶν ἀνωτέρω μνησθέντων ἐθίμων ἥρωες: «μακρὰν πᾶν νόσημα, ἢ ὑγεία εἰς τὰ μέλη, ἔξω τὸ κακόν», καὶ τὰ τοιαῦτα.

Ἄλλ' ἐν τῇ ἐξήγησει τοῦ λόγου τούτου δὲν ἐνεβόθουν οὐδ' αὐτὸς ὁ Frazer, ὁ διὰ λίαν ἄλλως ἐπισταμένων μελετῶν συμπληρώσας τὸ ἔργον τοῦ Mannhardt καὶ πλεῖσθ' ὅσα παραδείγματα ἐθίμων ἐξ Ἀφρικῆς, Ἀσίας, Ἀμερικῆς καὶ Αὐστραλίας ἐπιπροσθεῖς εἰς τὴν ἐκείνου συλλογὴν.

Τὴν ἐξήγησιν ταύτην πρῶτος ἔδωκεν ὁ διάσημος Thomsen σημειώσας ὅτι οἱ μὲν νεαροὶ Σπαρτιάται, ἐπὶ παραδείγματι, ἐμαστίζοντο διὰ ράβδων ἐκ λύγου (λυγαρίας), διότι ἡ τελετὴ καθ' ἣν ἐγίνετο ἡ μαστιγὴς ἦτο καθιερωμένη εἰς Ἀρτεμιν τὴν Ὀρθίαν τὴν καὶ λυγο-δέσμαν καλουμένην. Οἱ Λούπερκοι τύπτοντες τὰς Ρωμαίας γυναῖκας δι' ἱμάντων ἐκ δέρματος αἰγῶς ἢ τράγου ὑπεμύνησκον διὰ τῆς ὕλης τοῦ δι' οὗ ἐτυπτον ὄργανου τὴν ἑτέραν (ἣτις ἦν ἄλλως τε καὶ ἐπικρατεστέρα) τῶν ἰδιοτήτων τῆς θεᾶς εἰς ἣν ἱεράτευον καὶ εἰς τιμὴν τῆς ὁποίας τὴν τελετὴν αὐτὴν τῆς μαστιγώσεως ἐτέλουν· ἡ δὲ θεὰ αὕτη ἦν ἡ *Lupercal* (lupus-hircus), λυκαίνης ἄμα καὶ αἰγῶς μετέχουσα.—Οὕτω δὲ, κατ' ἀναλογίαν ἐξηγητέα καὶ αἱ ἄλλαι ὕλαι ἐξ ὧν τὰ ὄργανα τῆς μαστιγώσεως ἢ τῆς ἀπλῆς τύψεως συνέκιντο ἐν τοῖς διαφόροις ἐθίμοις.

Ἄλλ' ἐτι βαθύτερον αὐτὸς οὗτος ὁ Thomsen ἀνερευνῶν τὴν αἰτίαν τῆς ὕλης καταλήγει εἰς τὸ πόρισμα ὅτι, π.λὴν τῆς διὰ ταύτης δηλώσεως τῶν ἰδιοτήτων τοῦ θεοῦ ἢ τῆς θεᾶς εἰς τιμὴν τοῦ ὁποίου ἢ τῆς ὁποίας ἢ τῆς φυσικῆς ἐποχῆς (ἀνοίξεως θερισμοῦ κττ.) καθ' ἣν ἐτελοῦντο οἱ μαστισμοὶ κττ., ἐνυπῆργεν ἐν τῇ ὕλῃ καὶ ὁ σκοπὸς τῆς μεταδόσεως τοῖς μαστιζομένοις τῆς ζωτικότητος, γονιμότητος ἢ τῶν ἄλλων ἰδιοτήτων τῶν δένδρων ἐκ τῶν κλάδων τῶν ὁποίων ἢ τῶν ζῶων ἐκ τοῦ δέρματος τῶν ὁποίων τὰ τοῦ μαστισμοῦ ὄργανα ἦσαν κατεσκευασμένα.

Καὶ ἐν τοῖς ὑπὸ κρίσιν ἐθίμοις, ἄλλαις λέξεσι, πρέπει νὰ διδῶμεν, κατὰ τὸν Thomsen, τὸν βαθύτερον σκοπὸν τῆς κοινωνίας ἢ μεταδόσεως ἧς ἢ ἔννοια, ἀπὸ ἀρχαιοτάτων ἤδη χρόνων, ἄλλως μὲν παρ' ἄλλῃ, ἀλλὰ παρὰ πάσαις σχεδὸν ταῖς φυλαῖς τῆς γῆς διετυπώθη.

Καὶ ἐπειδὴ ὁ λόγος συνέπεσε περὶ τῆς παρὰ πᾶσι τοῖς λαοῖς τῆς γῆς ἀνεκάνθεν διασωθείσης ὑπὸ διαφόρους τύπους ἰδέας τῆς μεταδόσεως ἢ κοινωνίας, δὲν θὰ ἦτο ὅλως ἀσχετος ἢ παράθεσις ἐνταῦθα παραδειγμάτων τινῶν ταύτης, οἷα δὴ καὶ παραθέτομεν:

Αον) τὸ πανάρχαιον ἔθος τῆς θ ε ο φ α γ ί α ς ἦτο ἢ τὰς τῶν λατρευόντων τοῦτο ἢ ἐκεῖνο ἐκ τοῦ ζωϊκοῦ ἢ ἐκ τοῦ φυτικοῦ βασιλείου εἰς τὸ νὰ τρώωσιν ἐκ τούτων κατὰ προτίμησιν, ὅπως οὕτω γίνωνται κοινῶν τῶν ἐν αὐτοῖς ἐνυπαρχουσῶν ἐξαιρετικῶν καὶ οἰνεῖ θείων ἰδιοτήτων.

Βον) Τὴν παρ' ἄλλοις πάλιν λαοῖς πρόληψιν καθ' ἣν ἐάν τις ἤθελε νὰ μεταλάβῃ τῆς ζωτικότητος ἢ γο-

νιμότητος κττ. δένδρου τινός, ὡφειλε νὰ διέλθῃ διὰ τοῦ κοιλώματος τοῦ δένδρου τούτου, ἢ νὰ παραμείνῃ ἐφ' ὠρισμένον τι χρονικὸν διάστημα ἐντὸς τοῦ κοιλώματος αὐτοῦ, ἐκ τύχης ἀνεωγμένου ἢ καὶ ἐπὶ τούτῳ κατασκευαζομένου ἐπὶ τοῦ κορμοῦ τοῦ δένδρου.

Γον) Τὴν παρὰ τισιν ἀρχαίαις φυλαῖς συνήθειαν τοῦ νὰ ἐνδύονται μὲ δέρματα λύκων ἢ κυνῶν ἢ ἄλλων ζῶων κατὰ τὸ μάλλον ἢ ἥττον ἀγρίων οὐχὶ τόσον δι' ἔλλειψιν ἢ ἀγνοίαν τρόπου ἄλλης περιβολῆς ὅσον διὰ τὴν πεποθήσιν ὑπ' ἧς οὗτοι ἐνεφοροῦντο ὅτι τοιοῦτοτρόπως μετελάμβανον ἐκ τῆς δυνάμεως ἢ τῶν ἄλλων ἰδιοτήτων τῶν ζῶων αὐτῶν διὰ τῶν δερμάτων τῶν ὁποίων περιεβάλλοντο.

καὶ Δον) (τελευταῖον) τὸ παραδειγμα τῶν ἐν Ἠπειρῷ Σελλῶν, τῶν παρ' Ὀμήρῳ μνημονευόμενων, οἵτινες κατεκλίνοντο κατὰ γῆς καὶ οὐδέποτε ἐνίπτοντο τοὺς πόδας, ἐξ οὗ καὶ χ α μ α ι ε ὕ ν α ι καὶ ἀ ν ι π τ ὀ π ο δ ε ς ἀποκαλοῦνται.—Οὗτοι πιθανότατα ἐπίστευον ὅτι, οὕτω διαιτώμενοι ἐκοινώνουν τῆς ζωτικότητος ἢ τῆς γονιμότητος αὐτῆς ταύτης τῆς γῆς ἐφ' ἧς κατεκλίνοντο ἢ ἐφ' ἧς γυμνόποδες καὶ δὴ ἀνιπτόποδες ἐβάδιζον.

Ἴνα δὲ τέλος κατακλείσωμεν τὴν παρούσαν συμβολὴν, τὴν ἐκ τοῦ Reinach εἰλημμένην, διὰ τοῦ πορίσματος τοῦ Thomsen, κρίνοντος τὸ κύριον ἀντικείμενον τῆς συμβολῆς ταύτης ὁ.ἐ. τὸ παρὰ Σπαρτιάταις ἔθος τῆς μαστιγώσεως, — καὶ ἐν τῇ παρὰ Σπαρτιάταις ἄρα ἐθιμοτυπίᾳ τῆς μαστιγώσεως (λέγει ὁ Thomsen) οὗτε δοκιμαστικὸν οὗτε σκληραγωγικὸν ἀπλῶς σκοπὸν πρέπει νὰ διδῶμεν, ἀλλ' οὐδ' ὡς ἀντικατάστασιν (ὡς ἄλλοι ἐδέχθησαν) τῆς ἀρχαίας ἀνθρωποθυσίας νὰ ἐκλάβωμεν τὴν ἐθιμοτυπίαν ταύτην, ἀλλὰ μάλλον ὡς τὴν μυστήριον ἀνερχόμενον εἰς παλαιστάτην ἐποχὴν δι' οὗ μετεδίδοτο τοῖς μαστιζομένοις ἢ ζωτικότης ἢ γονιμότης ἢ ἄλλη τις ἰδιότης καὶ θ ε ρ μ ε ν ω ν τινῶν τῆς φύσεως προϊόντων (δένδρων κ.τ.δμ.).

Τ Ε Λ Ο Σ

ΕΠΙΠΡΟΣΘΗΚΗ

Τὸ ἐθίμον τῆς μαστιγώσεως ἐν Σουδᾶν.

Δὲν θὰ ἦτο ὅλως ἀσχοπον εἰς τὴν περὶ μαστιγώσεως προταχθεῖσαν πραγματείαν νὰ ἐπισυνάψωμεν καὶ βραχέα τινὰ περὶ ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου, ἐκ τῆς Σουδανικῆς παρελημμένα χώρας, ἐνθα νῦν ὁ πραγματευόμενος βιά:

Καὶ ἐν Σουδᾶν (ὡς πολλαχοῦ καὶ ἀλλαχοῦ τῆς Ἀφρικῆς) ὑπάρχει ἐν ἐθει ἡ μ α σ τ ι γ ὼ σ ι ς, ἣτις παρὰ τοῖς Σουδανοῖς ἔχει προσλάβῃ χαρακτηριστὸν διασκεδαστικῆς τινος διαχύσεως, καίτοι δὲν φαίνεται παντελῶς ἀποβαλοῦσα καὶ τὸν βαθύτερον σκοπὸν τῆς σκληραγωγικῆς δοκιμασίας.

Ἡ σκληρὰ μὲν καθ' ἑαυτήν, ἀλλὰ διὰ τοὺς Σουδανούς τερπνὴ διαχύσις αὕτη, συναπτομένη σχεδὸν

εἰς πᾶσαν ἐπίσημον θρησκευτικὴν πανήγυριν αὐτῶν, τελεῖται περίπου ὡς ἔπεται.

Σχηματίζεται κύκλος συναναστροφῆς ἐνίων (κατὰ τὸ μάλλον ἢ ἥττον πολυαριθμῶν) νέων, ἐν οἷς ἐπικρατοῦσιν οἱ μάλλον ἐπὶ ρώμῃ καὶ εὐρωστία σώματος διακρινόμενοι. Εἰς δὲ τὸν κύκλον τοῦτον παρακάθηνται καὶ νεάνιδες ἐν ὥρᾳ ὑπάρχουσαι γάμου καὶ διαθέσιμα οὕτως εἰπεῖν οὔσαι πρὸς τοῦτον. Ἐκίστη τῶν νεανίδων τούτων συμπίπτει, κατὰ τὸ πλεῖστον νὰ ἔχη ἐν τῷ κύκλῳ πλείους τοῦ ἐνὸς ἐκζητητῆς ἢ μνηστήρας, οἵτινες ἐν χορῷ, δι' ὁσμάτων ἢ δι' ἄλλων ἐπιφωνήσεων ἐπικαλοῦνται ἕκαστοι ἐφ' ἑαυτοῦ τὴν ἐκ μέρους τῆς νεάνιδος ἐκφρασὴν ἰδιαιτέρας συμπαιθείας ἢ προτιμήσεως. Ἄλλ' ἡ νεάνις τηρεῖ πρὸς πάντας ὕψος ὅλως ὑπερήφανον καὶ οἰνεῖ ἀποκρουστικόν, ἕως οὗ αὐτοὶ πρὸς ἑαυτοὺς οἱ ἀντρασταὶ προκαλοῦσιν ἀλλήλους καὶ ἐπὶ τέλους καταλήγουσιν εἰς εἶδος τι συναγωνίσματος. Τοῦτο δ' ἐστὶν ἵνα ἕκαστος αὐτῶν ὑποβληθῇ εἰς μαστιγώσιν καὶ ὅστις ἐξ αὐτῶν ἀντίσχη εἰς πλείους μαστισμούς, αὐτὸς νὰ ἦναι ἐκεῖνος ὃν καθ' ὑποχρέωσιν θέλει προτιμήσῃ καὶ παραδεχθῇ ὡς σύζυγον ἢ διεκδικηθεῖσα νεάνις.

Τοῦτο ἐννοεῖται ἐξακολουθεῖ μεταξὺ πάντων τῶν ἐν τῷ αὐτῷ κύκλῳ εὐρισκομένων ἀντραστῶν καὶ περὶ πασῶν τῶν διεκδικουμένων γυναικῶν.

Θαυμαστὴ ὄντως ἡ παρατηρηθεῖσα πολλάκις ἐν τῷ εἶδει τοῦτο τοῦ ἐκ φιλοτιμίας οὕτως εἰπεῖν συναγωνίσματος, ἐν μάλιστα ληφθῆ ὑπ' ὅψιν ὅτι ὡς σύνθητες ὄργανον τῆς ἐν αὐτῷ μαστιγώσεως χρησιμοποιεῖται μαστίγιον φέρον οὐρὰν μακρὰν ἐκ δέρματος ἵπποποτάμου, καὶ κατὰ συνέπειαν ὀδυνηρότατον.

Ὁ κατώτερος ἔρος τῶν μαστισμῶν ἐν τῷ διαγωνίσματι τούτῳ εἶναι 40 παρὰ ἕνα, ὁ δὲ ἀνώτερος ἐξικνεῖται μέχρι τῶν 80 ἢ καὶ τῶν ἑκατῶν, μέχρι δηλ. σημείου εἰς ὁ αἷματι πλέον τὸ τοῦ μαστιζομένου σώμα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον (πλήν σπανίων ἐξαίρεσεων) περιρρέεται.

Εἰς ἐκεῖνον δ' ὅστις ποτὲ ὑπερβῇ καὶ τὸν ἀριθμὸν 100 μαστιγούμενος, ἀπονέμεται διακριτικὸς τίτλος καὶ εἰς τὰς δημοσίους συναθροίσεις ἐπιφαίνεται οὗτος μὲ τὰ ἰδιαιτέρα τοῦ τίτλου τούτου ἐμβλήματα.

Ὡς μαστικαὶ συνήθως εἰς τὰς περιστάσεις ταύτας ἐκλέγονται οἱ σκληρότεροι καὶ οἱ ἐκ δοκιμασίας ἀπαθέστεροι ὅπως μὴ παθαίνονται συγκινούμενοι κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἔργου αὐτῶν. Ἄλλοτε πάλιν ἀφίενται (σπανιώτερον τοῦτο) νὰ ἐπιτελέσωσι τὸ ἔργον τοῦτο πρὸς ἀλλήλους αὐτοὶ οἱ ἴδιοι ἀντρασταί.

Τὸ δὲ ἀποτέλεσμα: Ὁ ἀναδειχθὸς ἐν τέλει νικητῆς, οὗτος κηρύσσεται ἐλεύθερος ὅπως ἀδιστάκτως πλέον (καὶ δὴ ἐναθρονόμενος ἐπὶ τῇ νίκῃ) ριφθῇ εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς διὰ τοιοῦτου τρόπου διεκδικηθείσης νεάνιδος, ὅτε πολλάκις καὶ ἀρχονται ἀμέσως αἱ ἐπὶ τῷ γάμῳ αὐτῶν πρόσκαρπτικαὶ διασκεδάσεις.

ΓΕΝΝΑΔΙΟΣ ΓΙΑΝΝΑΓΚΑΣ

Ἀρχιμανδρῆτις

HENRIK IBSEN

ΗΤΟ εφηβος ακόμη ο Ίψεν οτε ελεγεν εις την αδελφήν του οτι ήθελε να φθάση εις την κορυφήν την πλέον ύψηλήν και την πλέον φωτεινήν διά να ήμπορέση μίαν ημέραν να θαυμάση δλόγυμνην την αλήθειαν, και αφ' ου φθάση εις το σημειον αυτό, ως αποθάνη! Τά όνειρα ταύτα ο μέγας Νορβηγός δραματογράφος εδάνεισεν εις τον *Katildar* του.

«Ω! είθε, μίαν μόνον φοράν να μου ήτο δυνατόν με μίαν οίανδήποτε ήρωϊκήν πράξιν να παρέδιδα εις την άθανασίαν και την παράδοσιν [τό όνομα του Κατιλίνα!

Με χαράν, άμέσως ύστερα από την νίκην θα ήψινα τά πάντα· θα επίγαινα σε καιμιά μα-

κρουή παραλία όπου θα έδύθιζα το έγχειρίδιον εις την καρδιά μου! Τότε, ως εγινούουν άφαντος, εύχαρίστος, διότι θα είχα άληθινά τότε ζήση.

Έν ώ τώρα, πρέπει να άποθάνω χωρίς να έχω ζήση. Είνε δυνατόν; Πρέπει εγώ να χαθώ;

Και έπραγματοποιήθησαν, αν και όλίγον άργά, αι γλυκείαι εκείναι έλπίδες του Ίψεν πτωχές, μεμονωμένες, παρηγκωνισμένες κατά την νεότητα και την μακράν έργασίαν, εξήλθεν όλίγον κατ' όλίγον εκ της σκιάς, και έπειτα αποτόμως εγνώρισε την μέθην της δόξης. Εύτυχέστερος δέ από πολλούς άλλους οι όποιοι έδυσαν εις την μοναξιάν και την σιωπήν, παρευρέθη εις τον θρίαμβόν του, και είδε τά έργα του να καταλαμβάνουν μεγάλην θέσιν μέσα εις την παγκόσμιον φιλολογίαν, άνευ διακρίσεως κλίματος και έθνικότητος.

Και έσβυσε πρό όλίγων έβδομάδων το μεγαλείτερον αυτό της συγχρόνου εποχής πνεύμα της δραματικής τέχνης ύστερα από ένα θρίαμβον, ο όποιος ήγήροθη και εγείρεται και από τους δύο κόσμους, κατακεραυνώσας τοιουτοτρόπως την πρό όλίγων ετών άμειλικτον κριτικήν των κ. κ. Catule Mendès, Doumic, Faguet και άλλων, ως και του μακαρίτου Saécy.

Το έργον του Ίψεν περιλαμβάνει εις το πρώτον μέρος *Λυρικά ποιήματα* εις τά όποια προεξάρχουσιν ο ριζοσπαστισμός και ο συμβολισμός.

Ο ποιητής έχει άρχάς απολύτως επαναστατικός· είναι άναρχικός άριστοκράτης, όπως ο Νίτσε· αι βλέψεις του έχουσιν ως επί το πλείστον φοράν φιλοσοφικήν. Τά άρμονικά άσματα, αι περιπαθείς λέξεις του έρωτος και των όνειρων, είναι άραιά, άραιότατα σπαρμένα· ή άνακρεοντική και ή λαμαρτίνειος ποιησις δέν είναι έκλογή του. Άλλ' έν τούτοις ο Ίψεν ήγάπησε και έτραγούδησε μάλιστα την γυναίκα με λέξεις άγνάς και σεμνάς· ή δέ γυναίκα που έκαμε να πάλλη την καρδιά του, είναι ή σύζυγός του, μία εύγενής ψυχή, μία μεγάλη καρδιά, ή σύντροφος κατά τάς ημέρας της στενοχωρίας. Ο δέ συμβολισμός, πολλάκις σκοτεινός, είναι το ιδιάζον του έργου του·

άλλ' αν και κάπου σκοτεινός, ήξεύρει όμως να παρουσιάζεται ως ποιητής με καταπλήσσοσαν αλήθειαν και πραγματικότητα.

Μετά τα *Λυρικά ποιήματα* ή κριτική ώρισεν ως δεύτερον μέρος του Έργου του, τα όκτώ ρομαντικά δράματα, τά όποια αρχίζουν με τον *Katildar*, τον όποιον εδημοσίευσεν ο τότε άειτιδής μας το 1850 έν ηλικία 22 ετών. Διά του δράματος τούτου επερ εινε ο πρώτος κρίκος της μεγάλης αλύσειος ή πρώτη φωνή του μεγάλου σκανδιναυού επαναστάτου εγείρεται κατά της διοικήσεως της χώρας του· θέλει να καταστρέψη την Ρώμην, γράφει, έν ή διά τούτου υποδεικνύει την νορβηγικήν πολιτείαν, ή όποία δύναται και πρέπει να άνασκευασθή και να καταστή μεγάλη, έν ευρεθής ένας αληθινός, ένας υπεράνθρωπος ήρωας.

Ο *Τύμβος* δράμα εις μίαν πράξιν είναι έργον εις το όποιον ο τρόπος του σκέπτεσθαι και γράφειν, οι στίχοι και αυτή ή υπόθεσις αποκαλύπτουν ένα όπαδόν και θαυμαστήν του γηραιού Ehhlenschlaeger.

Ο *Olaf Liljekrans* και μία *έορτή εις Solhaug* (1856) είναι δύο δράματα των όποιων ή υπόθεσις έλήφθη εκ των Eddas και Sagas, των ιστορικών και μυθολογικών παραδόσεων των σκανδιναυικών φυλών· κατά την εποχήν ταύτην ο Ίψεν είναι ακόμη όπαδός της μεγάλης δανικής ρομαντικής σχολής.

Εις την *Κυρία Inger εις Oestraat* (1857) ο Ίψεν έζωγράφισε με ζωντανά χρώματα την ήρωίδα του ζητών ούτω αφ' ενός μεν να εκθειάση το μεγαλείον των προγόνων του, να δείξη δέ αφ' άλλου την σημερινήν κατάπτωσιν της Νορβηγίας.

Μόλις ο ποιητής εγκατεστάθη εις Χριστιανίαν έγραψεν έν διαστήματι όλίγων μηνών, αφ' ου όμως εξήντησεν ελας τάς πηγάς των παραδόσεων, τους *Πολεμιστάς εν Helgoland* (1858) και μäs παρουσίασεν αυτούς όχι ως τους τραχείς και άγριούς εκείνους Vikings του Βορρά αλλά ως αληθείς ήρωας, ως εύγενείς ψυχάς.

Ο Ίψεν απογοητευμένος από το κτηνώδες περιβάλλον— την κοινωνίαν— δέν θέλει να άνακινήση πλέον κοινωνικά ζητήματα, καθώς εις την *Κωμωδίαν του έρωτος* ζητεί και πάλιν το μεγαλοπρεπές παρελθόν, ζητεί τους ήρωικούς χρόνους εις τους όποιους έζησαν οι πρόγονοί του. Υπό ταιούτων λοιπών ιδεών εμπνεόμενος ετοιμάζει το 1864 τους *Μνηστήρας του θρόνου* όπου ο ήρωας του, ο βασιλεύς Χάκων κτυπά άνηλεώς την άριστοκρατίαν και τον κληρον, τους πλέον τετυφωμένους και επικινδύνους αντιπάλους του.

Αυτοκράτωρ και *Γαλιλαίος* (1873) είναι το ογκώδεστερον δράμα του Νορβηγού δραματογράφου εις το όποιον άναζη ή μία τραγική εποχή της ιστορίας, διαιρούμενον εις δύο μέρη: Άποστασία του Καίσαρος και Ιουλιανός Αυτοκράτωρ. Η επικρατούσα ιδέα του έργου είναι είδος πίστεως εις το πεπρωμένον, μία ιδιάζουσα αντίληψις της είμαρμένης· περι δέ του καθήκοντος λέγει οτι και ο Kant: «είνε άπόλυτον καθήκον, να πραγματοποιήσης οτι δύνασαι».

Και ούτω διά του ιστορικού και φιλοσοφικού τούτου δράματος αποχωρίζεται όριστικώς πλέον των ρομαντικών δραμάτων εισερχόμενος εις το τρίτον μέρος του Έργου του, εις την λυρικο-φιλοσοφικήν καλουμένην τριλογίαν εις την όποιαν μαστιγώνει την άνυπόφορον θρησκευτικήν ύποκρισίαν, την ταπεινότητα του χαρκτηρος των συγχρόνων του.

Η *Κωμωδία του Έρωτος* (1862) είναι μία πικρά σάτυρα, μία δριμεία ειρωνεία διά τους έρωτομανείς της κοινωνίας· διά ταύτης ο Ίψεν ισχυρίζεται οτι δέν ύφίσταται αιώνιος έρωτος, οτι ο τετριμμένος βίος μας σβύνει σιγά σιγά τον σπινθήρα του ιδεώδους έρωτος, του τόσο ευγενούς και άγνου κατά την νεότητα.

Διά του *Brand* έργου δημοσιευθέντος το 1866 παρουσιάζει ο ποιητής μας ένα μικρόν Λουθηρανόν ιερέα των όρέων, ο όποιος εγκαταλείπει το πán διά να φθάση το ιδεώδες· εύρίσκει άγκάθια εις τον δρόμον, αλλά δέν τον πειράζουν, άρκει αυτός να φθάση.

Ο δέ *Peer Gynt* (1867) είναι ή γελοιογραφία του *Brand*· αυτός μεν είναι αληθής ήρωας, έν ή εκείνος είναι ένα είδος Δόν Κιχώτου, θύμα της φαντασίας του. «Ο Ίψεν ένταυθα έθανματούργησε, όπως ο Cervantes, γράφει που ο κριτικός Charles Sarolea· και οι δύο έκαμαν φιλολογικήν όμοισπάθειαν, έθεράπευσαν το όμοιον διά το όμοίον: similia, similibus». Τά τρία ταύτα έργα τά αποτελούντα την εκ χιλίων σελίδων κολοσιαν τριλογίαν είναι τά τρία άριστουργήματά του διότι ο μεν πρόλογος είναι μία καθαρά πολεμική έπίθεσις κατά της κοινωνίας, τά δέ δύο άλλα είναι αι δύο επ' αυτής νίκαι.

Και τώρα πλέον ο Ίψεν είναι διάσημος, θριαμβεύει, είναι κύριος του ταλάντου του, είναι ισχυρός, θα δυνηθής δέ να παλαίση σώμα προς σώμα κατά του τέρατος, να προσβάλη απ' ευθείας την κοινωνίαν· και πράγματι διά των *συγγρόνων* λεγομένων *δραμάτων* δέν διστάζει να κτυπήση ολοφάνερα το Έθνος, την σαπισμένην Κοινωνίαν, την όποιαν θέλει να καταδαφίση, την διοργάνωσιν της, τάς προλήψεις της, την κατά συνθήκην ύποκρισίαν περι ήθικης· ή θρησκείας, ή αρχής, ο γάμος, ή οικογένεια, όπως τά έννοεί ή σημερινή κοινωνία, είναι δια τον Ίψεν φαυλότης, ψεύδος!

Τά δέ σύγχρονα δράματά του διαιρούνται εις *ρεαλιστικά* και εις *συμβολικά*· και εις μεν τά πρώτα άπεικονίζει την φυσιογνωμίαν εκάστου προσώπου λεπτομερέστατα, προσδιορίζει το σχήμα και το χρώμα των ένδυμάτων των ήθοποιών και υποδεικνύει και αυτό το έξωτερικόν εκάστου αυτού τύπου· εις δέ τά δεύτερα, «παρουσιάζει, όπως ειπεν ο διάσημος κριτικός Ehrhardt, το συγκεκριμένον μαζύ με το άφηρημένον, και θεωρεί τον μεν ρεαλισμόν ως μίαν αίσθητην εικόνα, ως το σύμβολον του άοράτου κόσμου, τον δέ συμβολισμόν ως την εξιδανίκευσιν της ύλης, ως την μεταμόρφωσιν του ρεαλισμού· έτράπη δέ ο ποιητής μας εις τον συμβολισμόν όπως έτράπησαν ελοι οι μεγάλοι ποιηταί, ο Σαίξπηρ και ο Γκαίτε, διότι θέλουν να άνοιξουν εις το πνευμά των νέους άχάνεις όρίζοντας».

Και πρώτον έργον της νέας αυτού σταδιοδρομίας είναι ή *Έρωσις των Νέων* (1869) διά του όποιου σκόπτει τά πολιτικά κόμματα της χώρας του, διότι έν ή εις ελας τάς πρωτεύουσας πάντες παλαιούν διά τάς μεγάλας ιδέας, έν Χριστιανία οδεμία τουλάχιστον ήχώ τούτων άκούεται. Διά των *Υποστηριγμάτων της Κοινωνίας* (1877) καταλήγει εις το συμπέρασμα οτι πρέπει να ποδοπατηθής το ψεύδος και ή ύποκρισία, να διατηρηθής ή έλευθερία και ή ειλικρίνεια, τά αληθινά στηρίγματα της κοινωνίας.

Διά της *Οικίας της Κούκλας* (1879) ο Ίψεν θέλει να ίδη την γυναίκα να έχη συναίσθησιν των συζυγικών της καθήκόντων, να κατορθώση ούτω να έξυψωθής εις την δέουσαν αξιοπρέπειαν συζύγου και μητρός και όχι απλής κούκλας. Εις απάντησιν δέ εκείνων οτινες έχθρικώς και δριμείως έκριναν το έργον τούτο, ο δαιμόνιος συγγραφεύς ετοιμάζει έντός δύο ετών τους *Βρυκόλακας* διά των όποιων κηρύττει εις τον κόσμο τάς τρομεράς συνεπειάς της κληρονομικότητος εις ένα γάμον μεταξύ μιάς έντίμου γυναίκος και ενός διεφθαρμένου. Και πάλιν ο κόσμος όργίζεται, φωνάζει! και ο Ίψεν όμως δέν παύει, αλλά τούναντιόν μέσα εις την θύελλαν των συζητήσεων έκσφενδονίζει το πρώτον συμβολικόν του έργον: Ο *Έχθρος του Λαού* ένθα αποδεικνύει οτι ο λαός δέν αντιλαμβάνεται τον σωτήρα, οστις του άνοίγει τά μάτια, οστις του καυτηριάζει τάς πληγάς. Ταύτην όμως την φοράν, αι ύβρεις αίτινες έξεστομίσθησαν υπό των δημοκρατικών τον άπεθάρρουναν· και εις μίαν περίοδον αληθινής θλίψεως (1884) συνέθεσε την *Άγρίαν Πάππιν*, το πλέον άπαισιόδοξον έργον.

Άλλ' ή άλγεινή αποθάρρυνσις του Ίψεν ήτο παροδική· δι' ενός ψυχολογικού δράματος του *Rosmersholm* άνακτά θάρρος: μία γυναίκα λατρεύει με πάθος ένα άνθρωπον, ο όποιος υποφέρει και αποθνήσκει· επείδη άδυνατεί να αγαπή. Έπειτα έρχονται: ή *Κυρία της Θαλάσσης* (1888) όπου υποστηρίζει οτι ή έλευθερά θέλησις καθιστά μόνη δυνατόν την έλευθεράν ένωσιν— τον ιδεώδη γάμον— και ή *Hedda Gabler* (1890) έργον ρεαλιστικόν και πολύ άπαισιόδοξον. Το 1892 ο Ίψεν εδημοσίευσεν ένα άλλο συμβολιστικόν έργον: *Solness ο Κατασκευαστής* και το 1894 τον *Μικρόν Eyolf*, ο όποιος είναι γεμάτος από αγαθότητα και ο όποιος μäs παρουσιάζει ένα Ίψεν τρυφερόν· και ένταυθα πρόκειται περι της επικοινωνίας των δύο ζωντων εις τον έρωτα.

Οι δέ τελευταίοι καρποί του συγγραφέως είναι: ο *John-Gabriel Borkman* (1896) ο όποιος δέν ζητά παρά δια να εκτελέση τον προορισμόν του, δια να φθάση εις το τέρμα του βίου, και: *Οταν ήμεις οι τεθνεώτες θα άναστήσωμεν* (1899) το ύστατον αυτού κύκνειον άσμα· εδω πλέον καταλαμβάνεται από μίαν λύπην, διότι δέν έζησε, εδω ο ποιητής άρτίνει να φύγη εκ των χειλέων του ένα λυπητερόν παράπονον!

B.

Ο ΣΩΚΡΑΤΗΣ ΚΑΙ Ο ΧΡΙΣΤΟΣ

ΠΛΑΤΩΝΟΣ ΑΡΙΣΤΩΝΟΣ

ΑΠΟΛΟΓΙΑ

ΚΡΙΤΩΝ

ΦΑΙΔΩΝ

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

1

Ὁ Κρίτων, τύχη ἀγαθὴ· εἰ ταύτη τοῖς Θεοῖς φίλον, ταύτη ἔστω..... Τεκμαίρομαι δ' ἐκ τίνος ἐνυπνίου, ὃ ἐώρακα, ταύτης τῆς νυκτός· ἐδόκει τίς μοι γυνὴ προσελθοῦσα καλή, καὶ εὐειδής, λευκὰ ἱμάτια ἔχουσα, καλέσαι με καὶ εἰπεῖν·

« ἦματι κεν τριτάτῃ Φθίην ἐρίδωλον ἔκοιο ».

«Κρίτων»

2

Ἄλλ' ὦ δαιμόνιε Σώκρατες, ἔτι καὶ νῦν ἐμοὶ πείθου καὶ σώθητι· ὡς ἐμοί, ἐάν σὺ ἀποθάνῃς, οὐδεμία συμφορὰ ἐστίν (ἀλλή), ἀλλὰ χωρὶς μὲν τοῦ ἑστερηθῆναι τοιοῦτου ἐπιτηδείου, οἷον ἐγὼ οὐδένα μήποτε εἰρήσω, ἔτι δε καὶ πολλοὺς δόξω, οἳ ἐμὲ καὶ σὲ οὐ σαφῶς ἴσασιν, ὡς οἷός τε ὦν σε σφάζειν, εἰ ἴθελον ἀναλίσκειν χρήματα, ἀμελήσασιν.

«Κρίτων»

3

Τῷ ἀπειθεῖν τῷ βελτίονι καὶ Θεῷ καὶ ἀνθρώπῳ ἔτι κακὸν καὶ αἰσχρὸν ἐστίν, οἶδα.

«Ἀπολογία»

4

Εἰπέ μοι, ὦ Σώκρατες· ἀρα γε μὴ ἐμοῦ προμηθεὶ καὶ τῶν ἄλλων ἐπιτηδείων, μὴ... οἳ συκοφάνται ἡμῖν πράγματα παρέχουσιν ὡς σε ἐνθὲνδε ἐκκλέψασιν, καὶ ἀναγκασθῶμεν ἢ καὶ πᾶσαν τὴν οὐσίαν ἀποβαλεῖν, ἢ συχνὰ χρήματα, ἢ καὶ ἄλλο τι πρὸς τούτοις παθεῖν.

«Κρίτων»

5

Εἰ δέ τι περιμενοῦμεν, ἀδύνατον καὶ οὐκ ἔτι οἷόν τε· ἀλλὰ παντὶ τρόπῳ, ὦ Σώκρατες, πείθου μοι, καὶ μηδαμῶς ἄλλως ποιεῖ.

Ὁ Κρίτων, ἢ προθυμία σου (τοῦ σῶσαι με) πολλοῦ ἀξία, εἰ μετὰ τίνος ὀρθότητος εἶη· εἰ δέ μη ἕσῃ μεζῶν, τοσοῦτῳ χαλεπωτέρα.

«Κρίτων»

ΚΑΙΝΗΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ

ΜΑΤΘΑΙΟΣ

ΜΑΡΚΟΣ

ΛΟΥΚΑΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ

ΧΡΙΣΤΟΣ

1

Ἐμὸν βρώμᾳ ἐστίν, ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με. Ἰω. Α'. 34.

Καὶ εἶπε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ κατ' ἰδίαν· « ἰδοὺ ἀναβαίνομεν εἰς Ἱερουσόλυμα καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδοθήσεται τοῖς ἀρχιερεῦσι καὶ κατακρινούσιν αὐτοῦ θανάτῳ ». Ματθ. 17. — « Ἐτι μικρὸν τὸ φῶς μεθ' ὑμῶν ἐστίν ». Ἰω. ΙΒ'. 35.

2

Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Πέτρος λέγει τῷ Ἰησοῦ· Ραββί, καλὸν ἐστίν ἡμᾶς ὡδε μεῖναι· καὶ ποιήσωμεν σκηνάς τρεῖς, σοὶ μίαν καὶ Μωσεὶ μίαν καὶ Ἡλῆι μίαν· οὐ γὰρ ἴδεις τί λαλήσῃ· ἦσαν γὰρ ἐκφοβοί. Μαρκ. Θ. 5—13.

Εἶπεν ὁ Πέτρος πρὸς τὸν Ἰησοῦν· ἐπιστάτα, καλὸν ἐστίν ἡμᾶς ὡδε εἶναι· καὶ ποιήσωμεν σκηνάς τρεῖς, κ.τ.λ. Λουκ. Θ'. 33.

3

Ἦπαγε ὀπίσω μου, Σατανᾶ, σκάνδαλόν μου εἶ· ἔτι οὐ φρονεῖς τὰ τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώπων. Ματθ. ΙΣΤ'. 23.

4

Καὶ ὑμνήσαντες ἐξῆλθον εἰς τὸ ὄρος τῶν ἑλαιῶν... καὶ ὁ Πέτρος ἔφη αὐτῷ· « καὶ εἰ πάντες σκανδαλισθήσονται, ἀλλ' οὐκ ἐγώ... » ὁ δὲ ἐκ περισσοῦ ἔλεγε μᾶλλον· ἐάν με δέῃ συναποθανεῖν σοὶ οὐ μὴ σε ἀπαρνήσομαι. Μαρκ. ΙΔ'. 26-31. καὶ Ἰω. ΙΓ'. 27-38.

5

Καὶ προσλαθόμενος αὐτὸν ὁ Πέτρος ἤρξατο ἐπιτιμᾶν αὐτῷ καὶ λέγειν· « ἴλω σοι, κύριε· οὐ μὴ ἔσται σοι τοῦτο· ὁ δὲ Ἰησοῦς στραφεὶς εἶπε τῷ Πέτρῳ· Ἦπαγε ὀπίσω μου, Σατανᾶ, ἔτι οὐ φρονεῖς τὰ τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώπων. Ματθ. ΙΣΤ'. 21-23.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

6

Οὕτως ἔχει, ὦ Ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῇ ἀληθείᾳ· οὐ ἐάν τις ἑαυτὸν τάξῃ, ἡγησάμενος βέλτιστον εἶναι, ἢ ὑπὸ ἀρχόντος ταχθῆ, ἐνταῦθα δεῖ, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, μένοντα κινδυνεύειν, μηδὲν ὑπολογιζόμενον μήτε θάνατον μήτε ἄλλο μηδὲν πρὸ τοῦ αἰσχροῦ.—

Τοῦ δὲ Θεοῦ τάιτοντος φιλοσοφούντά με δεῖν ζῆν, καὶ ἐξετάζοντα ἑμαυτὸν, καὶ τοὺς ἄλλους, ἐνταῦθα δε φρονηθεῖς ἢ θάνατον ἢ ἄλλο ἔτι οὐκ πράγμα, λήποιμι τὴν τάξιν..... δεδιώς τὸν θάνατον, καὶ οἰόμενος σοφὸς εἶναι, οὐκ ὦν.—

Ἐγὼ, ὦ Ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἀσπάζομαι μὲν καὶ φιλῶ, πείσομαι δὲ τῷ Θεῷ μᾶλλον ἢ ὑμῖν· καὶ ἕως περ ἂν ἐμπνέω καὶ οἶός τε ὦ, οὐ μὴ παύσομαι φιλοσοφεῖν.

«Ἀπολογία»

7

Ἄλλ' ὦ Κρίτων, μὴ τε τὸ ζῆν περὶ πλείονος ποιού, μήτε ἄλλο μηδὲν πρὸ τοῦ δικαίου, ἵνα εἰς Ἄδου ἐλθὼν ἐχῆς ἀπολογῆσασθαι τοῖς ἐκεῖ ἀρχουσιν.

«Κρίτων»

8

Ἡμεῖς που (λέγει ὁ Κρίτων) δίκαιοι ἐσμεν σώσαντες σε κινδυνεύειν τοῦτον τὸν κίνδυνον, καὶ ἐάν δέῃ, ἔτι τούτου μεζῶν, ἢ καὶ ἄλλο τι πρὸς τούτοις παθεῖν.

«Κρίτων»

9

Ἐμοῦ πολλοὶ κατήγοροι γεγονάσι..... καὶ οὐδὲν ἀληθὲς λέγοντες· «καὶ ἀλλαχοῦ» οὗτοι μὲν οὐδὲν ἀληθὲς εἰρήκασιν· ἐμοῦ δὲ ἀκούσεσθε πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν· πιστεύω γὰρ δίκαια εἶναι ἃ λέγω.

«Ἀπολογία»

10

Ἄλλ' ὦ Κρίτων, τύχη ἀγαθὴ· εἰ ταύτη τοῖς Θεοῖς φίλον ταύτη ἔστω.

«Κρίτων»

11

Σωκράτης. Ἡ φαυλότερον ἡγούμεθα εἶναι τοῦ σώματος ἐκεῖνο, ἔτι ποτ' ἐστὶ τῶν ἡμετέρων, περὶ ὃ ἢ τε ἀδικία καὶ ἢ δικαιοσύνη ἐστίν· Κρίτων. Οὐδαμῶς. Σωκρ. Ἀλλὰ τιμωτέρον; Κρίτ. Πολύ γε!

Κρίτ.

12

Καὶ ἐγὼ οἶμαι οὐδένπω ὑμῖν μεζῶν ἀγαθὸν γενέσθαι ἐν τῇ πόλει ἢ τὴν ἐμὴν τῷ Θεῷ ὑπηρεσίαν· οὐδὲν γὰρ ἄλλο πράττων ἐγὼ περιέρχομαι ἢ πείθων πάντας μήτε σωμάτων ἐπιμελεῖσθαι μήτε χρημάτων μήτε ἄλλου τινὸς οὕτω σφρόδρα, ὡς τῆς ψυχῆς, ὅπως ὡς ἀρίστη ἔσται.

Ἀπολογ.

ΧΡΙΣΤΟΣ

6

Ἐγὼ εἰς τοῦτο γεγέννημαι καὶ εἰς τοῦτο ἐλήλυθα εἰς τὸν κόσμον, ἵνα μαρτυρήσω τῇ ἀληθείᾳ.

Ἰω. ΙΗ'. 27—28.

Ἐκαστος ἐν ᾧ ἐκλήθη, ἐκεῖ καὶ μενέτω. (Παῦλος). Τότε ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς δεικνύειν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ἔτι δεῖ αὐτὸν ἀπελθεῖν εἰς Ἱερουσόλυμα καὶ πολλὰ παθεῖν..... καὶ ἀποκτανθῆναι. Ματθ. 21 κ. ἐξ.

Ἄγωμεν εἰς τὰς ἐχομένας κωμοπόλεις, ἵνα κακεῖ κηρύξω· εἰς τοῦτο γὰρ ἐλήλυθα. Μαρκ. Α'. 30.— Καὶ πάλιν ἤρξατο διδάσκειν παρὰ τὴν θάλασσαν. Δ. 1. — Καὶ περιῆγε τὰς κώμας οὕτω διδάσκων· αὐτοῦ. 2. — Καὶ γενομένου σαββάτου ἤρξατο ἐν τῇ συναγωγῇ διδάσκειν κτλ.

7

Μακάριοι οἱ πεινῶντες καὶ διψῶντες τὴν δικαιοσύνην, ἔτι αὐτοὶ χορτασθήσονται. Ματθ. Ε'. 6. — Μακάριοι οἱ πεινῶντες νῦν ἔτι χορτασθήσεσθε. Λουκ. στ'. 21.

8

Ὁ δὲ Πέτρος ἐκ περισσοῦ ἔλεγε μᾶλλον· ἐάν με δέῃ συναποθανεῖν σοι, οὐ μὴ σε ἀπαρνήσομαι· ὡσαύτως δὲ καὶ πάντες ἔλεγον. Μαρκ. ΙΔ'. 31. — «Κύριε τὴν ψυχὴν μου ὑπὲρ σου θήσω». Ἰω. ΙΓ'. 37.

9

Τότε προσελθόντες οἱ Φαρισαῖοι συμβούλιον ἔλαβον ὅπως αὐτὸν παγηδεύσωσιν. Ματθ. ΚΒ. 15'. — Συνήχθησαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ..... καὶ συνεβουλεύσαντο ἵνα τὸν Ἰησοῦν κρατήσωσι δόλω. ΚΣΤ'. 3.

10

Ἐμὸν βρώμᾳ ἐστίν ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με καὶ τελειώσω αὐτοῦ τὸ ἔργον. Ἰω. Α'. 34. Ματθ. ΚΣΤ. 42.

11

«Οὐχὶ ἡ ψυχὴ πλείον ἐστὶ τῆς τροφῆς καὶ τὸ σῶμα τοῦ ἐνδύματος; Ματθ. στ'. 25 ».

Τί γὰρ ὠφελήσει ἄνθρωπον, ἐάν κερδήσῃ τὸν κόσμον ἔλον καὶ ζημιωθῇ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ; ἢ τί δώσει ἄνθρωπος ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ; Μαρκ. Η'. 36.

12

Τί γὰρ ὠφελήσει ἄνθρωπον ἐάν τὸν κόσμον ἔλον κερδήσῃ καὶ ζημιωθῇ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ; ἢ τί δώσει ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ; Μαρκ. Η'. 36.

Οὐχὶ ἡ ψυχὴ πλείον ἐστὶ τῆς τροφῆς καὶ τὸ σῶμα τοῦ ἐνδύματος; Ματθ. στ'. 25—6.

(ἀκολουθεῖ).

ΚΩΝΣΤ. Α. ΠΑΠΑΖΗΣ

Η ΕΚΡΗΞΙΣ ΤΟΥ ΒΕΖΟΥΒΙΟΥ

Δέν θά ἐπανελάθωμεν σήμεραν ἐπὶ τῶν διαφόρων φάσεων τῆς τελευταίας ἐκρήξεως τοῦ Βεζουβίου, τῆς ὁποίας τὰς καθημερινὰς περιπετείας παρακολούθησαν οἱ ἀναγνώσται καθ' ἑλλην τὴν διάρκειαν τοῦ κινδύνου. Ἄλλ' ἀρμόζει νὰ συνοψίσωμεν, ὑπὸ ἐποψιν ἐπιστημονικὴν τὴν ἐκδήλωσιν τοῦ φαινομένου καὶ νὰ ζητήσωμεν ἂν ἡ παρούσα κατάστασις τῆς ἐπιστήμης διδῇ ἀρμόζουσαν ἐξήγησιν.

Ὁ Βεζουβίος ἐκάπνιζεν ἀπὸ πολλοῦ, ἕως οὗτο ἡ αὐξήσις τῆς ἐνεργείας ἐξεδηλώθη κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας τοῦ Ἀπριλίου. Τὴν 5ην ἐσχηματίσθη νέος κρατῆρ πρὸς νότον τοῦ ἀρχαιοτέρου, ἐξ οὗ ἀνεβλήθη ρυάξ (λάβα) ρέων κατὰ τὴν διεύθυνσιν τοῦ χωρίου Boscotrecase πρὸς Β. τῆς Torre-Annunziata καὶ Πομπηίας· οἱ κάτοικοι τοῦ ἐπαπειλουμένου χωρίου ἐγκατέλιπον τὰς κατοικίας αὐτῶν.

Ὁ ποταμὸς τοῦ διαπύρου ρυάκος καθήρχετο μετὰ ταχύτητος 25 μ. τὸ λεπτόν καὶ εἶχεν ἐνίοτε πάχος πλεόν τοῦ 1 μ. Ταυτοχρόνως δὲ ἀνεφυσᾶτο σποδὸς καὶ καπνὸς εἰς τὴν ἀτμόσφαιραν, οἱ στῦλοι τοῦ πυρὸς εἶχον ὕψος 150 μ.

Τὴν 6 καὶ 7 ὁ ρυάξ ἐφθασε πλησίον τοῦ χωρίου καὶ τὸ περιέζωσε σχηματίζων οὕτω περιφλεγέθουσαν λίμνην ἐν τῷ μέσῳ τῆς χώρας. Πλήθος διαπύρων λίθων ἀνεβάλλοντο ἀπὸ τοῦ κρατῆρος εἰς ὕψος 800 ἕως 1000 μ. μετὰ τρομεροῦ δούπου καὶ ἀδιαλείπτου σεισμοῦ. Λίθοι δὲ διάπυροι ἐπιπτον εἰς μεγάλην ἀπὸ τοῦ Βεζουβίου ἀπόστασιν φυγαδεύοντες τοὺς κατοίκους.

Τὴν 8ην ἡ ἐκρήξις ἔλαβε γιγαντιωδέστερας διαστάσεις, βροχὴ ἐκ σποδοῦ ἐπιπτεν ἐπὶ πάσης τῆς βεζουβιακῆς χώρας, τὸ ρεῦμα τοῦ ρυάκος ἐφθάνεν εἰς πλάτος 200 μ. καὶ πάχος 7 μ. διήλθε τὰ χωρία Boscotrecase, Oratorio, καὶ ἐπλησίασεν εἰς τὸ χωρίον Torre-Annunziata. Πόλεις καὶ χωρία εὐρίσκοντο ἐν τῇ ἐκ τῆς σποδοῦ προελθούσῃ σκοτίᾳ. Ἡ θάλασσα ἦτο καθ' ἕλρον τὸν κόλπον τετραραγμένη. Ἐνῶ τὸ μέγιστον ρεῦμα τοῦ διαπύρου ρυάκος διηυθύνετο πρὸς νότον, ἄλλο ἐξεχύνετο πρὸς τὴν ἀνατολικὴν κλιτὴν προσβάλλον μετὰ σποδῶδους βροχῆς ἄμμου καὶ λίθων τὰ χωρία τοῦ San-Giuseppe, Ottajano, ὡς καὶ τὰ Somma καὶ Santa-Anastasia τὰ κείμενα πρὸς Β.

Τὴν 9 καὶ 10 πᾶσα ἡ χώρα ἐσεισθη ὑπὸ τὴν δύναμιν τῶν παροξυσμῶν καὶ ἐκ σποδοῦ βροχὴ ἐπεξέτεινε τὸν πέπλον τοῦ σκότους ἐπὶ πάσης τῆς περιβαλλούσης τὸ ἠφαιστείου χώρας πρὸς Δυσμὰς καὶ Ἀνατολάς, Βορρᾶν καὶ Νότον μέχρι τοῦ Portici, Resina, Ἡρακλείου, Torre-del-Greco καὶ Πομπηίας. Ἡ σπο-

δῶδης βροχὴ ἐπεξετάθη μέχρι τῆς Νεαπόλεως καὶ πέραν αὐτῆς πρὸς Βορρᾶν μέχρι τοῦ κόλπου τῆς Νεαπόλεως καὶ ἐπὶ τῆς νοτίου Ἰταλίας. Εἰς τὸ Μαυροβούνιον ἐγένετο βροχὴ ἐκ κιτρίνης κόνεως καὶ τοιαύτην κόνιν συνέλεξαν εἰς τὴν Κεττίγγην, Duleigno, Ἀντίθαρ, καὶ Ricka· αὕτη φαίνεται σχετιζομένη πρὸς τὴν Βεζουβιακὴν ἐκρήξιν. Ὁ Βασιλεὺς καὶ ἡ Βασίλισσα τῆς Ἰταλίας, οἵτινες ἦλθον διὰ θαλάσσης διὰ νὰ ἐπισκεφθῶσι τὰ μέρη τῆς καταστροφῆς ἠμποδίσθησαν ὑπὸ τοῦ πυκνοῦ νέφους τοῦ περιβάλλοντος τὰς λέμβους καὶ σκεπάζοντος τὸν Βεζουβίον. Ἀποδιβασθέντες εἰς Torre-del-Greco ἐπροχώρουν ἐν βαδυστάτῳ σκότει, ὁδηγούμενοι ὑπὸ ναυτῶν φερόντων φανούς. Εὗρον δὲ τὸ χωρίον Torre-Annunziata ἐγκαταλειμμένον ὑπὸ τῶν κατοίκων.

Ἡ Νεάπολις ἀπέχει 14 περίπου χιλιόμετρα τοῦ Βεζουβίου. Ἡ σποδῶδης βροχὴ ἐπέσε τὸσον πυκνὴ ὥστε ἐφθασεν εἰς πολλὰ σημεῖα εἰς ὕψος 30, 40 καὶ 50 ἐμ. πολλὰ δὲ ὀρίζονται στέγαι, αἱ πρὸς τὸ ἠφαιστεῖον γεινιαζούσαι, κατέπεσαν ἐκ τῆς συσσωρευθείσης σποδοῦ. Αἱ ὁδοὶ κατέστησαν ἐντὸς ὀλίγου ἀδιάβατοι διὰ τὰς χιλιάδας τῶν προχείρων ἀμαξῶν τῆς διαμετακομίσεως· ἐν αὐτῇ δὲ τῇ Νεαπόλει αἱ λεωφόροι ἦσαν μακρὰ σειραὶ σποδοῦ, ἄμμου καὶ βερβόρου, ἡ δὲ ἀτμόσφαιρα ἦτο ὑπὸ ἀδιαπέραστον πέπλον σκότους. Ἡ εὐθυμία αὕτη καὶ ζωηρὰ πόλις κατέστη σιωπηλὴ ὑπὸ τὸ στρώμα φαιᾶς χιόνος. Τὰς κυριώτερας ὁδοὺς διέτρεχον λιτανεῖαι εἰς τὰς ὁποίας περιεφέροντο τὰ ἀγάλματα τοῦ Ἰανουαρίου, τοῦ ἁγίου Βικεντίου, τῆς ἁγίας Ἀννης, διάφοροι εἰκόνες καὶ σταυροί, οἱ κάτοικοι ἐψάλλον τὸ Κύριε ἐλέησον ὑπὸ βροχὴν σποδοῦ.

Τοιαῦται λιτανεῖαι, προσευχαὶ καὶ γονυκλισίαι ἐγένοντο καὶ πρὸ τῶν παρεκκλησιῶν (chappelles) καὶ εἰς τὰς ἐξοχὰς. Ἀπὸ τῆς Νεαπόλεως ὁ Βεζουβίος καθίστατο ἀόρατος ὀπισθεν τοῦ ἀπεράντου καὶ πυκνοτάτου νέφους, τὸ ὁποῖον τὸν περιέβαλλεν. Ἀπὸ πλησιεστέρας ἀποστάσεις ἠδύνατό τις νὰ ἴδῃ τὸν κῶνον ἀναβίοντα ἀκαταπαύστως δηλητηριώδεις ἀτμούς καὶ ἐκχέοντα πῦρ καταρρέον ὡς πύρινος ποταμὸς. Τὸ ἠφαιστεῖον διερχομένον εἰς διάφορα σημεῖα ἐφαίνετο ὅτι ἐξήμει πανταχόθεν φλόγας, καπνοὺς καὶ ρυάκας· μύδροι μέλανες καὶ πυκνοὶ καπνοὶ ἐξεσφενδονίζοντο ἀδιαλείπτως ἐκ τοῦ ἀνωτέρου κώνου μετ' ἐκπυροκροτήσεων ὁμοίων πρὸς τοὺς δούπους τῆς βροντῆς· ὁ μέγιστος ἐκ ρυάκος ποταμὸς ἐπροχώρει ἀδυσωπήτως κατὰ πυκνὰς μάζας ἐπαπειλῶν κατὰ πάσας τὰς διευθύνσεις, φλογίζων τὰς οἰκίας πρὸς τὰς ὁποίας οἱ κάτοικοι φεύγοντες ἔρριπτον τελευταῖον ἀπελπισίας βλέμμα. Πλέον τῶν 40,000 πρόσφυγες ἐξήτησαν ἐν Νεαπόλει τὸ πρῶτον καταφύγιον· πλέον δὲ τῶν 100,000 ἐξήτησαν τὴν σωτηρίαν αὐτῶν πανταχοῦ. Ἐκ τῆς Νεαπόλεως δὲ ἐφευγον ταυτοχρόνως πρὸς τὴν Ρώμην οἱ κάτοικοι περίφοβοι ἐκ τῆς πτώσεως τῆς σποδοῦ καὶ τοῦ ἐπαυξανόμενου φέβου.

Αἱ ἐκρήξεις ἤρχισαν νὰ ἐξασθενῶνται τὴν 11 διὰ νὰ ἐπαναληφθῶσι τὴν 12 μετ' ἀσθενεστεράς ἐντάσεως, πάντοτε ἕως συνοδευόμεναι ὑπὸ λεπτῆς ἐκ σπο-

δοῦ βροχῆς. Ἡ σποδὸς αὕτη κατέστρεφεν ὅλας τὰς σποράς τῆς χώρας ἐληξε δὲ τὴν 13ην, ὁπότε ὁ οὐρανὸς ἐγένετο αἴθριος, ὁ ἥλιος ἐλαμψε καὶ τὸ τέρας ἡμερωθὲν ἐφάνη ἐκ Νεαπόλεως.

Τὴν 14 καὶ 15 συνέδησαν νέα βροχαὶ ἐκ σποδοῦ ἀρκετὰ ἀραιαὶ ὀφειλόμεναι ἴσως εἰς τὸν ἀνεμον.

Εἶναι δύσκολον νὰ υπολογισθῇ ἡ μάζα τῶν ἐκχυθεισῶν ὑπὸ τοῦ Βεζουβίου οὐσιῶν κατὰ τὴν μακρὰν αὐτὴν ἐκρήξιν· σποδὸς τὸσον πυκνὴ ὥστε αἱ πρόσγεροι οἰκίαι τῶν χωρίων Ottajano καὶ San Giuseppe κατεχούσθησαν, λίθοι ἀναριθμητοί, συνήθως μεγαλύτεροι πορτοκαλίου ἐβάλλοντο κατὰ χιλιάδας ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἐκδοαὶ ὕδατος ἐν καταστάσει ἀτμοῦ, ἄλμου ὕδατος, ἐρυθροῦ χρώματος, λάσπης, θείου καὶ ἄλατος. Ἐκατομμύρια τοννοὶ ἐξήλθον ἐκ τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς γῆς ἐκτεινόντες ἐπὶ τῆς βεζουβιακῆς χώρας ποικιλόχρον καὶ ἀλλοιούμενον σάβανον ἀπὸ τοῦ λευκοῦ τοῦ ἄλατος μέχρι τοῦ κιτρίνου τοῦ θείου διερχόμενον διὰ τοῦ φαιού, ἐρυθροῦ καὶ μέλανος.

Ἐν τῇ γράφῳ ἐν Νικαίᾳ τὰς γραμμάς ταύτας, ἐνθ' ἡ κατέπλευσεν ἐκ Νεαπόλεως τὸ ἀτμόπλοιο Iberia μοὶ ἔφεραν ποσότητά τινα σποδοῦ, ὑπὸ τῆς ὁποίας τὸ πλοῖον εἶχε καλυφθῆ διαπλέον τὸν κόλπον τῆς Νεαπόλεως, τὸ πάχος τοῦ στρώματος τῆς σποδοῦ ἦτο 6 ἐμ. Ἡ βροχὴ αὕτη ἐγένετο εἰσέτι αἰσθητὴ εἰς ἀπόστασιν 70 χμ. ἀπὸ τοῦ Βεζουβίου. Διὰ τῶν ἀτμοσφαιρικῶν αὐτῆς ἀποτελεσμάτων ἐγένετο εἰς ἐπιμεγαλύτεραν ἀπόστασιν αἰσθητὴ· διότι τὴν προτετραίαν τῆς ἐκ Παρισίων ἀναχωρήσεώς μου, τὴν Τετάρτην 10 Ἀπριλίου, παρετήρησα ὅτι, ἀπὸ τῆς 10 ἑσπερινῆς τῆς 9ης Ἀπριλίου, μέχρι τῆς μεσημέρας τῆς 10ης ἡμίχλη ξηρὰ καὶ πυκνὴ ἔχουσα ἰσχυρὰν ὄσμην ἀσβολῆς καὶ καυθείσης πλίνθου ἐπλήρου τὴν ἀτμόσφαιραν τῶν Παρισίων καὶ τῶν περιχώρων. Κατὰ τὴν 11ην π.μ. μόλις διεκρίνετο ἐξ ἀποστάσεως 200 μ. ὁ ἐπιδητικὸς ὄγκος τοῦ Ἀστεροσκοπεῖου, τοῦτο δὲ δὲν ἦτο ἀχλὺς ἀλλ' ὡμίχλη ξηρὰ, δριμεῖα, δυσάρεστος εἰς τὴν ἀναπνοήν, τοῦ ἀερώδους ὑγρομέτρου δεικνύοντος 30" ἦτο ξηράσιαν· ὁ χλωμὸς ἥλιος, τοῦ ὁποίου ἡ λάμψις ἦτο ἀρκετὰ ἀνεκτὴ εἰς τοὺς ὀφθαλμούς, ἔχουν ἐπὶ τῶν ἀντικειμένων ὠχρὰν ἀνταύγειαν. Ὅθεν ἡ ἀσυνήθης καὶ παράδοξος αὕτη κατάστασις τῆς ἀτμοσφαιρας πρέπει, κατ' ἐμὲ, ν' ἀποδοθῇ εἰς τὰς κόνεις τοῦ Βεζουβίου, τὰς ὁποίας ἔφεραν μέχρι Παρισίων τὰ ἀνώτερα ρεύματα τοῦ ἀέρος. Ὁ Ἀλέξανδρος de Humboldt ἐσημείωσεν ἀνάλογα φαινόμενα παραχθέντα ὑπὸ ὁμοίων περιστάσεων· καὶ δὲν ἔχομεν λησμονήσῃ, ὅτι κατὰ τὴν ἐκρήξιν τοῦ Krakatoa τῇ 1883, ἣτις ἐγένετο τὸ μεγαλύτερον γεωλογικὸν ἐν τῇ ἱστορίᾳ φαινόμενον, ἐξεσφενδονίσθησαν εἰς ὕψος ἄνω τῶν 2000 μ. τεράστια ποσότητες ἠφαιστειωδῶν κόνεων, αἱ ὁποῖαι κατέλαβον τὴν γῆν ὅσφαιραν καὶ ἔμειναν ἠωρημένα ἐν τῇ ἀτμοσφαιρᾷ ἐπὶ πολλὰ ἔτη, παράγουσαι λαμπρότατα φέγγη λυκαυγικά, τὰ ὁποῖα πολλοὶ τῶν ἀναγνώστων ἡμῶν ἐνθυμοῦνται.

Ἡ παρούσα ἐκρήξις τοῦ Βεζουβίου δὲν ἔχει τὸ μέγεθος τοῦτο τῆς ἐκρήξεως τοῦ Krakatoa, θὰ μένη

ἕως ἢ μᾶλλον ἀξιωματικῶς ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ ἠφαιστείου, παρουσιάζει δὲ περισσοτέρας ὁμοιότητας πρὸς τὴν κατακαλύψασαν τὸ Ἡράκλειον, τὴν Πομπηίαν καὶ τὰς Σταβίας κατὰ τὸ 79 τῆς ἡμετέρας χρονολογίας. Εἶναι γνωστὸν ὅτι κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ὁ Βεζουβίος ἦτο ἐσβεσμένον ἠφαιστεῖον, τῇ δὲ 73 π.Χ. οἱ 200 Γαλάται μονομάχοι ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Σπαρτάκου ἦσαν ἐστρατοπεδευμένοι. Κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Αὐγούστου, ὁ γεωγράφος Στράβων περιγράφει τὰς χλοερὰς αὐτοῦ ἐξοχὰς καὶ τὴν ἀγρον καὶ τεφρώδη αὐτοῦ κορυφήν. (1) Τῇ 63 μ.Χ. ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Νέρωνος ἡ ἠφαιστειωδὴς φύσις τοῦ ὄρους ἐξεδηλώθη διὰ σεισμοῦ μεγίστης δυνάμεως, ὁ ὁποῖος ἀνέτρεψε τὰς ἀκμαζούσας πόλεις τοῦ Ἡρακλείου καὶ τῆς Πομπηίας. Ταύτας ἐκτίσαν ἐκ νέου μετὰ πολυτελείας, ὅτε τῇ 24 Αὐγούστου τοῦ ἔτους 79 τὸ ἠφαιστεῖον ἤρχισε νὰ ἀναβίῃ καταπληκτικὰς φλόγας καὶ κατεκάλυψε πᾶσαν τὴν χώραν, τὴν μὲν Πομπηίαν ὑπὸ βροχὴν σποδοῦ τὸ δὲ Ἡράκλειον καὶ τὰς Σταβίας ὑπὸ ποταμὸν λάβας. Ἐκεῖ πλησίον παρὰ τὸ Castellamare εὗρε τὸν θάνατον καὶ ὁ Πλίνιος ὁ φυσικός, ἀρχηγὸς τοῦ ἐν Μισσηνῇ στόλου, ἀποθανὼν ἀποπνιγὸς ἐκ τῆς σποδοῦ καὶ τῶν καπνῶν παρατηρῶν τὸ φαινόμενον. Αἱ ἐπιστολαὶ τοῦ ἀνεψιοῦ αὐτοῦ Πλινίου τοῦ νεωτέρου περιγράφουσι σχεδὸν κατὰ γράμμα τὰ γεγονότα τὰ ὁποῖα συνέδησαν κατὰ τὴν τελευταίαν ἐκρήξιν. Αἱ ἰσχυρότεροι ἐκρήξεις συνέδησαν κατὰ τὸ 203 ἐπὶ Σεπτιμίου Σευήρου, τὸ 403 κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ ἀνεμὸς ἔφερε σποδὸν μέχρι Κωνσταντινουπόλεως, τὸ 1631 καθ' ἣν τὸ σκότος ἐπεξετάθη ἀπὸ τῆς Νεαπόλεως μέχρι τοῦ Τάραντος, βαρεῖς δὲ λίθοι ἐξεσφενδονίσθησαν εἰς ἀπόστασιν 20 χμ., κατὰ τὸ 1707 καθ' ἣν ἡ Νεάπολις ἐκαλύφθη ὑπὸ παχέος στρώματος σποδοῦ, τὸ 1779 κατὰ τὴν ὁποίαν ἀνετίναξεν εἰς ὕψος 700 μ. λίθους ζυγίζοντας 50 χιλιόγραμμα, τὸ 1794 κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ ρυάξ ἐφθασε μέχρι τοῦ Torre-del-Greco ἀναπτύξας τοσαύτην θερμοκρασίαν, ὥστε ἡ θάλασσα ἔβρασεν, ἐπίσης δὲ καὶ αἱ τῶν ἐτῶν 1822, 1850, 1858, 1861 καὶ 1872, καθ' ἣν διάπυροι λίθοι καὶ πεπυρακτωμένοι οὐσίαι ἐξεσφενδονίσθησαν εἰς ὕψος 1300 μ., σποδὸς δὲ ἀνεφυσήθη εἰς ὕψος διπλάσιον ἢ ὁποῖα ἐφθασεν εἰς Cosenza ἀπέχουσαν 230 χμ. Ὁ ἀναδοθεὶς ρυάξ τοῦ 1872 καλύπτει ἐπιφάνειαν 5 τετραγ. χμ. με 4 μ. πάχος. Τῇ 1895 ὁ κρατῆρ ἐσχίσθη ἀπὸ ἀνω ἕως κάτω εἰς μῆκος 1600 μ. ὅθεν ἐξέφρυσεν ἀφθονος ποσότης ρυάκος.

Ἡ παρούσα ἐκρήξις εἶναι μία τῶν μακροτέρων ἐξ ὧν ἐσημειώθησαν, διότι ἤρχισε τὴν 5 καὶ διήρκασε

(1) ... Ὑπέρεται δὲ τῶν τόπων τούτων ὄρος τὸ Οὐβούσιον ἀγροῖς περιεκοιούμενον παγκάλως, πλὴν τῆς κορυφῆς· αὕτη δ' ἐπίπεδος μὲν πολὺ μέρος ἐστίν, ἀκαρπὸς δ' ὅλη, ἐκ δὲ τῆς ὕψους τεφρώδης, καὶ κοιλάδας φαίνει σφραγγώδεις πετρῶν ἀθθαλωδῶν κατὰ τὴν χροάν, ὡς ἂν ἐκβεβρωμένων ὑπὸ πυρὸς· ὡς τεκμαίροισ' ἂν τις τὸ χωρίον τοῦτο καίεσθαι πρότερον καὶ ἔχειν κρατῆρας πυρὸς, σβεσθῆναι δ' ἐπιλιπούσης τῆς ὕλης.

μετ' ἐντάσεως μέχρι τῆς 11ης. Αἱ ὕλικοι ζῆμιοι εἶναι μέγιστοι ὁ δὲ κύριος χαρακτηρισμὸς αὐτῆς θὰ εἶναι ἡ παμμέγιστος ποσότης τῆς ἐκφυσηθείσης σποδοῦ, ἣτις ἐκάλυφεν ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας πᾶσαν τὴν χώραν καὶ πέραν τῆς Νεαπόλεως, δι' ἀτμοσφαιρας σκοτεινῆς καὶ ὠχρᾶς μὲν ἀναπνευσίμου, τῆς ὁποίας ἡ πένθημος ὄψις ἠδύνατο νὰ ἐξηγήσῃ πολλὰς τῶν κατοίκων τῆς Νεαπόλεως δυσειδαιμονίας.

Δὲν γνωρίζομεν ἀκριβῶς τὸν ἀριθμὸν τῶν θυμάτων, ἐπειδὴ ὅμως πολλὰ ἐκκλησίαι, εἰς τὰς ὁποίας περιέφοροι οἱ κάτοικοι προσέφυγον, καὶ διάφορα δημόσια οἰκοδομήματα καὶ οἰκίαι κατέρρευσαν, συμπεραίνομεν ὅτι ὁ ἀριθμὸς θὰ εἶναι ἰκανός. Φαίνεται ὅτι 125 θύματα ἐγένοντο ὑπὸ τὴν καταρρεύσαν ἐκκλησίαν τοῦ San Giuseppe, τοσοῦτοι ἀπέθανον ἢ ἐπληρώθησαν ὑπὸ τὰ ἐρείπια τῆς ἀγορᾶς τοῦ Monte Olivetto ἐν Νεαπόλει καὶ 200 εἰς τὸ Ottajano καὶ τὰ περὶχωρα. Τὰ θύματα θὰ ἦσαν περισσότερα, ἐὰν ἡ καταστροφή, ἀντὶ νὰ ἐπέλθῃ βαθμιαίως ἦτο αἰφνιδία. Χιλιάδες ἔσχον τὸν καιρὸν νὰ σωθῶσι διὰ ξηρᾶς ἢ διὰ θαλάσσης. Ἐκτὸς τῶν ἀποθανόντων, οἱ ἀσθενεῖς καὶ πληγυμένοι εἶναι ἀναρίθμητοι.

Τὰ στοιχεῖα ἐλλείπουν ἀκόμη διὰ τῶν ὁποίων θὰ ἐπιχυθῇ νέον φῶς πρὸς ἐξήγησιν τῶν ἠφαιστειῶν. Ἀναμφιδόλως δὲν θὰ βράδυνωμεν νὰ τὰ λάβωμεν χάρις εἰς τὴν θαυμαστὴν ἀνδρείαν καὶ ἐνεργητικὴν ὑπομονὴν τοῦ κ. Mattenci (1) διευθυντοῦ τοῦ ἠφαιστειοσκοπεῖου τοῦ Βεζουβίου, ὅστις τοσοῦτον εὐγενῶς παρέμενεν εἰς τὴν ἐπικινδυνωδεστάτην θέσιν αὐτοῦ καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς ἐκρήξεως διακινδυνεύων τὴν ὑπαρξιν αὐτοῦ ἡμέρας καὶ νυκτός. Ἐπιστημονικαὶ ἀποστολαὶ θὰ συμπληρώσωσι τὴν τοῦ ἠφαιστειοσκοπεῖου τοῦ Βεζουβίου. Ἡ ἐπιστήμη εἶναι τῶν ὀντι διηρημένη ὡς πρὸς τὴν ἐξήγησιν τῶν ἠφαιστειῶν φαινομένων, ἰδίᾳ διὰ τὴν ὑπαρξιν τοῦ «κεντρικοῦ πυρός». Δὲν φαίνεται ἀμφίβολον ὅτι ἡ θλίψις τῶν ἀτμῶν τοῦ ὕδατος ὑπὸ θερμοκρασίαν 1500° καὶ ἀτμοσφαιρικὴν πίεσιν 1200 ἀτμοσφαιρῶν, ἔχει μεγάλην σχέσιν πρὸς τὸ φαινόμενον. Τὸ ζήτημα εἶναι τοσοῦτον σπουδαῖον ὥστε προσεχῶς θὰ ἐπανέλθωμεν.

CAMILLE FLAMMARION

(Bulletin de la Société Astronomique de France — Mai 1906 σελ. 236.)

ΕΥΣΤΑΘΙΟΣ

(1) Μετὰ τοῦ καθηγητοῦ Vittorio Mattenci παρέμειναν καὶ ὁ βοηθὸς αὐτοῦ μηχανικὸς Frank Perret Ἀμερικανός, ὁ ἐπιλοχίας Migliardi καὶ ὁ κ. Mormile.

ΝΕΚΡΟΛΟΓΙΑ

ΠΕΤΡΟΣ CURIE

Ὁ Πέτρος Curie ὁ ἀνακαλύψας τὸ Ραδιὸν εὗρεν οἰκτρὸν θάνατον τῇ 6/19 Ἀπριλίου κατασυντριβεῖς ὀλισθήσας ὑπὸ βαρείας φορτηγοῦ ἀμάξης (camion) εἰς τὴν γωνίαν τῆς ὁδοῦ Dauphine μεταβαίνων εἰς τὴν Ἀκαδημίαν τῆς ὁποίας ἦτο μέλος. Ὁ θάνατος αὐτοῦ ἐπληξε τὴν Γαλλίαν καὶ ἐδύθησεν αὐτὴν εἰς ὅσον πένθος καὶ θλίψιν καὶ ἡ καταστροφή τῶν ἀνθρακωρυχείων τῆς Courrières.

Ὁ Πέτρος Curie ἐγεννήθη τῇ 15ῃ Μαΐου 1859 ἐκ πατρὸς ἰατροῦ. Μετὰ τὰς λαμπρὰς αὐτοῦ σπουδὰς διωρισθὴν καθηγητῆς τῆς Φυσικῆς καὶ Χημείας εἰς τὴν Δημοκρατικὴν Σχολὴν ἐνθα συνεργαζόμενος μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Ἰουλιου ἀνεκάλυψε τὰ φαινόμενα τοῦ «πιεζο-ἠλεκτρισμοῦ» κατὰ τὰ ὁποία οἱ κρύσταλλοι τῶν σωματικῶν πιεζόμενοι δύνανται ἐνίοτε νὰ ἀναπτύξωσιν ἠλεκτρικὴν διαστολὴν καὶ τα ἀντιστροφα φαινόμενα τὰ ὁποία προεῖδεν ὁ Lippmann ἐν τῇ ἠλεκτρικῇ διαστολῇ τῶν κρυστάλλων. Ἡ ἔργα ταῦτα τοῦ Curie συνέδεσαν τὴν Κρυσταλλογραφίαν καὶ Φυσικὴν.

Ἐκ τῆς ἀνακαλύψεως ταύτης προέκυψαν α) διάφορα ὄργανα τῆς φυσικῆς ὡς ἠλεκτρόμετρα, συμπυκνωταὶ, ἀπεριωτικοὶ ζυγοὶ (balances aperiodes) καὶ β) θεωρητικαὶ μελέται περὶ τῆς συμμετρίας ἐν τῇ φυσικῇ καὶ τῇ κρυσταλλογραφίᾳ καὶ τῶν μαγνητικῶν ἰδιοτήτων τῶν σωματικῶν κατὰ τὰς διαφόρους θερμοκρασίας, καὶ πολλὰ ἄλλα σχετικὰ μελέται ἐνεκα τῶν ὁποίων ἔλαβε κατὰ μὲν τὸ 1895 τὸ βραβεῖον Plante κατὰ δὲ τὸ 1901 τὸ βραβεῖον Caze τῆς Ἀκαδημίας.

Πᾶσα ὅμως ἡ μέριμνα αὐτοῦ συνεκεντρώθη εἰς τὴν μελέτην τῶν ἀκτινοβολιῶν. Κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ἐργασιῶν αὐτοῦ ἐγνώρισε τὴν Δαδὰ Μαρίαν Sklodowska θυγατέρα τοῦ καθηγητοῦ τῆς φυσικῆς ἐν Βαρσοβίᾳ. Αὕτη ἐτοιμάζουσα τὴν θέσιν αὐτῆς (licence) ἔστρεψε πᾶσαν αὐτῆς τὴν προσοχὴν, μετὰ τὴν ἀνακάλυψιν τῶν ἀκτίνων τοῦ οὐρανίου ὑπὸ τοῦ Becquerel, ἐπὶ τῶν νέων φαινομένων τῆς ἀκτινοβολίας. Ὁ Curie περιέβαλε διὰ συμπαιθείας τὴν ἐργατικὴν, τολμηρὰν καὶ ρηξικέλευθον ταύτην κόρην, ἠνώσε τὸν βίον αὐτοῦ μετὰ τοῦ ἰδιοῦ τῆς καὶ τὸ πνεῦμα αὐτοῦ μετὰ τῆς φιλεργίας τῆς.

Ἡ κυρία Curie ἤρξατο τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς διὰ τῆς μελέτης τῆς ἀκτινοβολίας τοῦ οὐρανίου, τὰ δὲ πορίσματα τῶν ἐργασιῶν ἤγαγον αὐτὴν εἰς ὑποθέσεις τοσοῦτον τολμηρὰς ὥστε ὁ Curie ἐγκατέλιπε τὴν ἐργασίαν αὐτοῦ καὶ προσήλθεν ἐπίκουρος εἰς τὴν σύντροφον τοῦ βίου του βοηθῶν αὐτὴν διὰ τοῦ διακυοῦς αὐτοῦ πνεύματος, τῆς ἀρ-

τίας ἐπιστημονικῆς μορφώσεως καὶ τῆς πρακτικῆς ἰκανότητος. Αἱ ἐργασίαι αὐτῶν ἀπήτησαν τὴν βοήθειαν καὶ ἄλλων φυσικῶν καὶ ἰδίᾳ τὴν τοῦ Demarcay διὰ τὴν μελέτην τῶν φασμάτων.

Τὴν 18 Ἰουλίου 1898 οἱ σύζυγοι Curie ἀνήγγηλον εἰς τὴν Ἀκαδημίαν τῶν Παρισίων τὴν ἀνακάλυψιν αὐτῶν ἐπὶ τῶν φαινομένων τῆς ἀκτινεργείας δηλ. ἐπὶ τῆς ἰδιότητος τὴν ὁποίαν ἔχουσι σώματα τινα νὰ εκπέμπωσιν ἀκτίνων οὐρανίου. Ἡ μέτρησις τῆς ἀκτινεργείας ἤγεν αὐτοὺς εἰς τὴν ὑπόθεσιν, ὅτι εἰς τοὺς κρυστάλλους τῶν τοιούτων σωματικῶν πρέπει νὰ ὑπάρχῃ πεπρωκισμὸν δι' ἰσχυρᾶς ἀκτινεργείας. Ἐκ τῆς ὑποθέσεως ταύτης προήλθεν ἡ ἀνακάλυψις τοῦ Πολωνίου καὶ βραδύτερον τοῦ Ραδίου, τὸ ὁποῖον ἐξήγαγον ἐξ 100 τόννων ὀρυκτοῦ peehblende. Τοῦτο ἔστειλεν εἰς αὐτοὺς πᾶν εὐγενῶς ἡ αὐστριακὴ κυβέρνησις ἐκ τῶν ὀρυχείων τοῦ Joachimsthal τῇ προτάσει τοῦ γεωλόγου Suess ἡ δὲ Γαλλικὴ Ἀκαδημία ἐψήφισε 20000 διὰ τὰ ἐξόδα τῆς ἀπομώσεως.

Ἡ μελέτη τῶν ἀκτίνων τοῦ ραδίου, τῆς ἐπιδράσεως αὐτοῦ ἐπὶ τῶν μαγνητικῶν πεδίων, τῆς emission pesante, τῶν διαφόρων ἐπενεργειῶν τῶν ἀκτίνων αὐτοῦ κτλ. ἀπέτελεσαν τὸν κύριον σκοπὸν τῶν ἐργασιῶν τοῦ ζεύγους Curie. Μετ' αὐτῶν δὲ καὶ ἄλλοι φυσικοὶ κατήλθον εἰς τὸ πεδῖον ἐν οἷς καὶ ὁ Rutherford. Διὰ τῆς ἀνακαλύψεως τοῦ ραδίου καὶ τῶν ἰδιοτήτων αὐτοῦ ἀνεστατώνετο ἡ φυσικὴ, πολλὰ δὲ ἀρχαὶ αὐτῆς ἐν αἷς καὶ ἡ ἀρχὴ τῆς διατηρήσεως τῆς ἐνεργείας (conservation de l'energie) κατέρρευον. Ἐν τούτοις ὁ Curie δὲν ἔσπευσεν, ὅπως ἄλλοι, νὰ κηρύξῃ τὴν πτώχευσιν τῆς φυσικῆς. Ἐγνώριζε νὰ σκέπτεται καὶ νὰ σιωπᾷ.

Ἡ ἀνακάλυψις τοῦ Ραδίου κατ' ἀρχὰς μικροῦ δεῖν ἔμενεν ἀπαρατήρητος, διότι τὸ σῶμα τοῦτο ἐφαίνετο ὅτι δὲν προσέθετε πολλὰ εἰς τὴν ἀξίαν τοῦ οὐρανίου. Ἐν τούτοις ἡ σπουδαιότης τῆς ἀνακαλύψεως, καίτοι ἡ Ἀκαδημία δὲν ἔδωκε κατ' ἀρχὰς οὐδεμίαν σημασίαν, κατεφαίνετο ἐξωτερικῶς. Τὸ μετάλλιον Davy, ἡ ὕψιστη αὕτη ἀμοιβὴ τῆς Βασιλικῆς ἐταιρίας τῆς Ἀγγλίας, ἀνεδείκνυε τὸν Curie εἰς τὴν Ἀκαδημίαν, τὸ δὲ βραβεῖον Nobel, ὅπερ διενεῖματο μετὰ τοῦ Becquerel, καθίστα αὐτὸν περιώνυμον εἰς τὴν Γαλλίαν. Ὁ ἐνθουσιασμὸς τοῦ δημοσίου ἐπέβαλλε τὸν Curie εἰς τὴν Κυβέρνησιν διὰ τοῦτο ἡ Βουλὴ ἐψηφίσαστο νόμον δημιουργοῦντα ἰδιαίτην δι' αὐτὸν ἔδραν τῆς φυσικῆς ἐν τῇ Sorbonne. Ἡ δὲ Γαλλικὴ Ἀκαδημία ἐδέξατο αὐτὸν τῇ 3 Ἰουλίου 1905 εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ Potier.

Πᾶσαι αὗται αἱ τιμαὶ καὶ ὁ θόρυβος ὁ προσγινόμενος περὶ τὸ ὄνομά του τὸν ἐτάρασσε, τὸν ἐστενοχώρει, ἐπρωτίμα τὴν ἐν τῷ σπουδαστηρίῳ του ἡσυχίαν ἐνθα διενέμετο μετὰ τῆς συνεργάτιδος καὶ συντρόφου του πάσας τὰς ἡδονὰς τῆς ἐνδελεχοῦς ἐνεργείας.

Διὰ τοῦ θανάτου τοῦ Curie ἡ Γαλλία χάνει μίαν ἐ-

ζοχότητα, ἡ Ἐπιστήμη ἀντιπρόσωπον ἀντιπροσωπεύοντα καλῶς τὸ πνεῦμα αὐτῆς, ἡ δὲ Φυσικὴ ἓνα τῶν θεραπόντων αὐτῆς, ὁ ὁποῖος συνεισέφερε τὸ περισσότερον τῶν σπερμάτων τῆς προόδου καὶ ὁ ὁποῖος θὰ συνέβαλλεν ἀναμφιδόλως ἐτι μᾶλλον εἰς τὴν πρόδον αὐτῆς διὰ τῶν νέων ὁδῶν εἰς τὰς ὁποίας τὴν εἰσῆγαγε τὸ Ραδιὸν.

Ἡ Γαλλικὴ Κυβέρνησις ἀποτίνοσα φόρον εὐγνωμοσύνης εἰς τὸν δοξάσαντα αὐτὴν, ἀντὶ νὰ ψηφίσῃ ἐθνικὴν σύνταξιν εἰς τὴν οἰκογένειαν αὐτοῦ, διώρισε τὴν ἀνταξίαν σύζυγον εἰς τὴν καθηγητικὴν ἔδραν τῆς Sorbonne, τὴν ὁποίαν οὗτος κατείχε καὶ διευθύντριαν τοῦ φυσικοῦ αὐτοῦ ἐργαστηρίου.

ΝΕΑ ΖΩΗ ΓΡΑΜΜΑΤΑ - ΤΕΧΝΑΙ

Τεσσαρακονταετηρίς τοῦ καθηγητοῦ κ. Α. Χρηστομάνου. — Πρὸ τίνος ἐγένετο ἐπιδαπτικὴ ἑορτὴ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ ἐπὶ τῇ τεσσαρακονταετηρίδι τοῦ σοφοῦ καθηγητοῦ τῆς χημείας κ. Α. Κ. Χρηστομάνου.

Πρῶτος ἀνῆλθεν ἐπὶ τὸ βῆμα ὁ Πρύτανης κ. Χατζιοακῆς ὁ ὁποῖος δια βραχείας, ἀλλὰ περιεκτικωταίως καὶ γαφυρᾶς προσφωνήσεως ἀντεπροσώπησε τὸ Πανεπιστήμιον. Εἶτα ὁ καθηγητῆς τῆς φαρμακευτικῆς χημείας κ. Α. Δαμιόβρης δια καλῶς λόγου ἀνεύσε τὸ ἔργον τοῦ σοφοῦ καθηγητοῦ, ἀπαριθμήσας μεταξὺ τῶν ἄλλων τὰ περιόπουστα τοῦ συγγραμμάτου, ἀνερχόμενα εἰς 14, στρεψὰς τὸν λόγον ἐπὶ τῶν ἐπαγγελματικῶν ἀντιπροσώπων τοῦ εἰς πανευρωπαϊκὰ συνέδρια, ὅπου ἐτίμησε τὴν Ἑλλάδα δια σπουδαίων ἀνακινήσεων, παρατηρήσεων καὶ πειραμάτων, συμμετέχον καὶ τοῦ προεδρείου καὶ ἀποκαλύψας ἐν τελεί ἀνάγνωστον προτομὴν τοῦ κ. Χρηστομάνου, στεφομενην ἀπὸ ὠραίων ἀγαλμάτων παριστῶν τὴν Νίκην, ὄφρον τῶν μαθητῶν τοῦ κ. Χρηστομάνου καὶ τῶν ἐν Ἑσπερίᾳ συναδέλφων του. Ἀκολουθῶς προσεφώνησεν ἐκ μερῶς τοῦ φιλολογικοῦ συλλογοῦ «Παναδόου» ὁ καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου κ. Ἀγυροπούλος, πρόεδρος τοῦ «Παναδόου» οὗτινος ὁ κ. Χρηστομάνος ἀποτελεῖ ἀρχαιότατον ἐκλεκτὸν μέλος, προσεφώνων τοῦ φυσιογνωστικοῦ αὐτοῦ τμήματος. Τρίτη προσφωνήσις ὑπῆρξεν ἐκ μερῶς τοῦ Πολυτεχνείου εἰς τὸ ὁποῖον ὁ κ. Χρηστομάνος ὁδᾶσκει Φυσικὴν, ἡ τοῦ κ. Κωνοπισοπούλου, καθηγητοῦ ἐν αὐτῷ.

Τέλος ὁ πρόεδρος τῆς ἐνταῦθα φυσιοδιφικῆς Ἐταιρίας ὑψηλῆς κ. Γ. Ματθαίουπούλος προσέφερε, μετὰ σύντομον προσλαλίαν, στεφανὸν δάφνης εἰς τὸν σεβαστὸν καθηγητὴν! Δέξεις τινὰς ἀπνύθου ἐκ μέρους τῶν φοιτητῶν τῶν Φυσικῶν Ἐπιστημῶν ὁ φοιτητῆς κ. Σοφιανέας, μετ' ὃ κατασχετικῶς ἐπὶ τῆς ἐπισημῆς ὁ καθηγητῆς κ. Χρηστομάνος καὶ ἐλάξεν ἡ θαυμαστὴ ἑορτὴ.

Πολιτικὸν Μνημόσυλον.—'Ενεργεία τοῦ «Πατριωτικοῦ Συνδέσμου» ἐτελέσθη ἐν τῇ αἰθούσῃ τῆς «Ἐταιρείας τῶν Φίλων τοῦ Λαοῦ» Πολιτικὸν Μνημόσυλον ὑπὲρ τοῦ ἠρωϊκῶς πεσόντος αὐτοκράτορος ἡμῶν Κωνσταντίνου Παλαιολόγου.

Πρῶτος ὁμιλήσεν ὁ κ. Γ. Φιλάρετος διὰ πατριωτικωτάτου λόγου καταχειροκροτηθεὶς ὑπὸ τοῦ ἐνθουσιώδους ἀκροατηρίου. Δεύτερος ὁ κ. 'Αριστ. Προβελέγγιος ἀπήγγειλε θαυμάσιον ποίημα «'Η Ἰματομένη Κορώνα» καὶ τέλος ὁ χορὸς τῆς «Φιλαρμονικῆς Ἐνώσεως Ἀθηνῶν» ὑπὸ τὸν διδάσκαλον τῶν σχολῶν τῆς κ. Ν. Κόκκινον ἔψαλε τὸ πολυχρόνιον τῶν Παλαιολόγων ἔχον ὡς ἐξῆς: «Τοῦ εὐσεβεστάτου Κωνσταντίνου τοῦ Παλαιολόγου βασιλέως καὶ αὐτοκράτορος Ρωμαίων πολλὰ τὰ ἔτη».

'Ο κατακλυσμός τοῦ Ἁγίου Φραγκίσκου.—Τὴν 5)18' Ἀπριλίου εἰς τὰς 5 ὥρ. 30 λ. τῆς πρωίας ἐγένετο ἐν Ἁγίῳ Φραγκίσκῳ ἰσχυρὰ δόνησις σεισμοῦ διαρκέσασα 3 λεπτα καὶ καταστρέψασα μετὰ μέρος τῆς πόλεως καθ' ἕνα ὥραν τὸ πλεῖστον μέρος τῶν κατοίκων ἐκοιμῶντο, εἰς δὲ τὰς 8 καὶ 15 α. νέα ἀλλ' ἀσθενεστέρα δόνησις.

Ἐν τούτοις ἔνεκα τῆς διαρρήξεως τῶν σωλῆνων τοῦ ὕδατος καὶ τοῦ ἀεριοφύτου συνέβησαν ἐκρήξεις καὶ πυρκαϊαί, τὰς ὁποίας δὲν ἠδυνήθησαν νὰ κατασβέσωσι καὶ τῶν ὁποίων αἱ καταστροφαὶ ἦσαν παμμέγιστα.

Ἐγένοντο πλέον τῶν χιλίων θυμάτων καὶ ἐκ τῶν 400,000 κατοίκων τῆς χθες γεννηθείσης καὶ καταπλακτικῶς ἀναπτυχθείσης πόλεως, αἱ 300,000 μενουσὶν ἀστεγοί.

Πᾶσα ἡ χώρα προσεδόθη ὑπὸ τῆς δονήσεως ἢ Oakland, Salinas, Watsonfields, San José, Santa-Cruz, Monterey, Ollister κτλ. ἐν ταῖς ὁποιαῖς οἰκοδομηματα κατέρρευσαν καὶ πολλὰ θύματα ἐγένοντο.

Τὴν 6)19' Ἀπριλίου εἰς τὰς 3 καὶ 15 λ. νέαι δονήσεις ἐτάραξαν τὴν Νοτιαν Καλλιφορνίαν καὶ ἰδίᾳ τὴν πόλιν Los Angeles, τὴν δὲ 22 εἰς τὰς 10 καὶ 39 λ. μ.μ. νέος σεισμος διευθυνόμενος ἐξ ἀνατολῶν πρὸς δυσμας ἐδίδει ἐκ νέου τὸν Ἁγίον Φραγκίσκον.

'Ο ἀντίκτυπος τοῦ σεισμοῦ τῆς Καλλιφορνίας ἐσημειώθη εἰς τὴν Εὐρώπην. Αἰωρήσεις ἀπο βορρᾶ πρὸς νότον ἐσημειώθησαν εἰς Βαρκελώνην ἀπο τῆς 1 ὥρ. καὶ 35 λ. μεχρι τῆς 2 ὥρ. καὶ 30 λ., εἰς τὴν Heidelberg ἐνθα ἡ μεγαλυτέρα ἐντασις ἐσημειώθη τὴν 2 ὥρ. καὶ 36 λ., εἰς Βερολίνον καὶ Στρασβοῦργον ἐνθα τὰ ὄργανα ἐσημειώσαν δονήσεις ἐχούσας ἐστίαν 9,500 χ.μ. περίπου καὶ διεύθυνσιν ἐξ ἀνατολῶν πρὸς δυσμας (ἡ Καλλιφορνία εὐρίσκειται εἰς ἀπόστασιν 9,700 χ.μ.) εἰς Laidach καὶ Βιέννην ἐνθα αἱ δονήσεις συνέβησαν τὴν αὐτὴν περίπου καὶ ἐν Ἁγίῳ Φραγκίσκῳ ὥραν, εἰς Cape Town ἐνθα τὰ ἀστεροσκοπεῖα ἐσημειώσαν ἐλαφρὰν δόνησιν. Εἰς Μαγιάλιν 20 λεπτα μετὰ τὴν ἐν Ἁγίῳ Φραγκίσκῳ δόνησιν ἐσημειώθησαν ὀριζόντιαι αἰωρήσεις.

'Εκτός τοῦ κατακλυσμοῦ τοῦ Ἁγίου Φραγκίσκου ἐσημειώθη ὁλόκληρος σειρά μετεωρολογικῶν διαταραξεων. Κυκλῶν ἐνέσκηψεν εἰς Σικελίαν προξενήσας μεγάλας ζημίας καὶ πληγώσας πολλούς. Μεγάλη σεισμικὴ δόνησις συνετάραξε τὴν Βοσνίαν τὴν 19' Ἀπριλίου εἰς τὰς 11 π.μ.

Πλησίον τῆς Φλωρεντίας καὶ τῆς Sienne ἐσημειώθησαν δονήσεις περὶ τὴν 8ην πρωϊνῆν.

Τὴν 14' Ἀπριλίου ἡ νῆσος Φορμόζα ἐδείθη ὑπὸ ἰσχυροῦ σεισμοῦ, κατὰ τὸν ὅποιον 9 ἐφονεύθησαν καὶ 43 ἐπληγώθησαν, 1044 δὲ οἰκοδομηματα κατέρρευσαν.

ΕΘΝΙΚΗ ΖΩΗ

ΟΙ ΝΕΟΙ ΗΡΩΕΣ

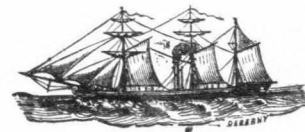
Ἡ «Νέα Ζωή» γαίνει μετὰ τὰ ἀγνότερα λουλούδια τῆς τούτης τρεῖς νεοσκαμμένους τάφους τῶν τριῶν νέων παλληκαριῶν ποῦ πύραν ἐνόησαν θάνατον. Πολεμῶντες ἀμειλίκτη τὴν αὐθαιρεσίαν τῶν Τούρκων καὶ τὴν κυνικὴν αὐθάδειαν τῶν Βουλγάρων, τῶν τριῶν αὐτῶν συνεχιστών τοῦ ἔργου τοῦ Παύλου Μελά, τοῦ ὠραίου αὐτοῦ καὶ ὑψηλοῦ ἔργου ποῦ θα σημειώσῃ τὸ τέρας του ὅταν σωριασθοῦν κάτω ἀπὸ τὰ στιβαρὰ πόδια τῶν Ἑλληνομακεδονικῶν σωμάτων ἀρκετοὶ ἀκόμη θρασύδειλοι βάρβαροι, ὅταν μέσα εἰς τοὺς θόλους τῶν ἐκκλησιῶν τῆς Μακεδονίας εὐλογηθῇ μία νέα ἀθάνατη ἡμέρα, ἀδελφῆ τῆς εἰκοστῆς πέμπτης Μαρτίου.

'Ο Χρῆστος Πραντούνας, ὁ Ἀτώνιος Βλαχάκης, ὁ Λεωνίδας Πετροπουλάκης εἶναι τρεῖς νέαι ὑπέροχοι μορφαὶ ποῦ εἰσέρχονται θριαμβευτικαί εἰς τὸ Μακεδονικὸν Πάθησον, εἶναι τρεῖς νέαι ἐνθαρρύνσεις διὰ τὴν ἐθνικὴν ψυχὴν.

Η "ΝΙΚΗ"

Ἡ εἰς Στεττίνον τῆς Γερμανίας καθέλκυσις τοῦ πρώτου ὠραίου καὶ ἰσχυροῦ ἀντιτορπιλικοῦ μας «Νίκη»—εἰς ὃ τόσον ευελεπὶ ὄνομα εἰδόθη— σημεῖοι τὴν οἱ' ἔργων πλέον ἐναρξίν τῆς ναυτικῆς καὶ στρατιωτικῆς ἀναδιοργανώσεως τοῦ ἔθνους, οἱ ἧς καὶ μόνον θα δυνηθῶμεν νὰ διεκδικήσωμεν τὰ ἀπαράγραπτά μας δικαιώματα ἐπὶ τῆς προγονικῆς κληρονομίας.

Τὸ ἀντιτορπιλικὸν «Νίκη», ἔχει ἐκτόπισιν 3:0 τόνων, μῆκος ἐν τῇ ἰσάλῳ 67 μέτρα, πλάτος 6,6 ὕψος ὑπερ τὴν ἰσάλον 3,75 βάθος οὐ ὑπ' αὐτὴν 1,85. Ἡ ταχύτης του εἶναι 30 μιλίων, τὸ δὲ πληρωμα καθόλου θα ἀποτελῆται ἀπὸ 8 ἀξίωματικούς, 12 ὑπαξιωματικούς καὶ 38 ναυτας καὶ θερμασίας, ὁ ὄπλισμος του συνίσταται εἰς 2 ταχυβόλα τῶν 1,6 τέσσαρα τῶν 5,7 καὶ 2 ἐκσφενδονιστικὰ μηχανήματα τῶν 45 ὑφεκατομέτρων.

ΑΙΓΥΠΤΙΑΚΑ ΣΙΓΑΡΕΤΤΑ

ΗΛ. Δ. ΠΡΟΤΟΠΑΠΙΑ & ΣΙΑΣ

ΟΔΟΣ ΣΕΡΠΙΦ ΠΑΣΑ

ΑΝΕΞΑΝΔΡΕΙΑ